

Univerzita Karlova v Praze
Filozofická fakulta
Ústav informačních studií a knihovnictví

Studijní program: informační studia a knihovnictví
Studijní obor: informační studia a knihovnictví

Michala Dvořáková

Uplatnění informační profese ve strojírenství

Bakalářská práce

Praha 2009-05-22

Vedoucí bakalářské práce:

Doc. PhDr. Rudolf Vlasák

Oponent bakalářské práce:

Datum obhajoby:

Hodnocení:

Prohlášení:

Prohlašuji, že jsem bakalářskou práci zpracovala samostatně a že jsem uvedla veškeré použité informační zdroje.

V Praze, 22. května 2009

.....
podpis studenta

Identifikační záznam

DVOŘÁKOVÁ, Michala. *Uplatnění informační profese ve strojírenství [Applying the information profession in machine industries]*. Praha, 2009-05-22. 67 s., 1 s. příl. Bakalářská práce. Univerzita Karlova v Praze, Filozofická fakulta, Ústav informačních studií a knihovnictví. Vedoucí bakalářské práce Doc. PhDr. Rudolf Vlasák.

Abstrakt

Tato bakalářská práce zpracovává problematiku uplatnění informační profese ve strojírenství. Zkoumá využití informačních pracovníků strojírenskými podniky a následně podmínky, za kterých by k uplatnění mohlo dojít. Cílem této práce je zjistit, zda mohou být informační pracovníci pro strojírenské podniky potřební a jaké činnosti mohou ve strojírenských podnicích vykonávat. V závěru je vypracován návrh vytvoření informačního oddělení pro konkrétní strojírenský podnik. Bakalářská práce je zpracována na základě vypracovaného dotazníku jedenácti strojírenskými firmami.

Abstract

This bachelor work elaborates the Issue of exploitation the information profession in machine industry. It investigates appliance of information workers in machine companies. Subsequently it searches conditions of their utility in these companies. The aim of this work is to discover requirement of information workers in machine companies and type of activities they could do. The end of the work draws up a project of establishing information department in specific industry company. The bachelor work is built-up on questioner filled by eleven different companies.

Klíčová slova

Informační pracovníci, informační služby, informační profese, strojírenství

Obsah

SEZNAM POUŽITÉ LITERATURY.....	59
---------------------------------------	-----------

PŘEDMLUVA

Téma uplatnění informační profese jsem si zvolila, protože mám zájem po ukončení studia pracovat ve svém oboru. Z reakcí okolí vím, že mnou studovaný obor je povětšinou neznámý, tudíž šance realizovat se v tomto oboru jsou nižší. O to jsou ale větší výzvou.

Oblast strojírenství byla vybrána z důvodu hustého rozložení strojírenských firem v Západních Čechách. Jedná se o obor v České republice velmi rozšířený. Tradice strojírenské výroby na Rokycansku je velmi významná, a proto jsem se zajímala o další možnost uplatnění informační profese v tomto oboru. Bakalářská práce je zaměřena pouze na komerční sféru strojírenství, tzn. na uplatnění ve strojírenských podnicích.

Práce si klade za cíl definovat funkci a význam informačního specialisty v podniku strojírenského typu, popsat náplň jeho možné činnosti v podniku, ekonomicky zdůvodnit jeho přínosnost pro organizaci a definovat pojem informačního specialisty jako druh informační profese.

Následující obsahovou částí je vytvoření stručné analýzy služeb poskytovaných informačními společnostmi. Předpokládá se, že firmy informační společnosti neznají, anebo nevyužívají jejich služeb v plném rozsahu.

Nejpodstatnější část práce se zaměřuje na průzkum potřeb strojírenských podniků v oblasti vyhledávání informací. Je zde rozebráno využívání informačních služeb, informačních pracovníků, způsoby vyhledávání, získávání informací a jejich vnitropodnikové sdílení. Tedy funkce informačního systému a porovnání využívání služeb informačních pracovníků s možnostmi, které mohou nabídnout.

Závěrečná část práce vytváří nabídku informačních služeb pro strojírenský podnik Weiler Holoubkov s.r.o. Nabízí možnosti využití informačního oddělení ve společnosti, popisuje jeho pracovní náplň, personální obsazení i služby, které může v rámci podniku poskytovat.

Důležitým podkladem je dotazník stavu informačního zabezpečení strojírenských podniků vytvořený pro potřeby této práce. Získávání a výměna informací probíhaly v jedenácti strojírenských podnicích formou řízených rozhovorů nad připraveným dotazníkem. Bakalářská práce tedy nejvíce vychází z informací získaných z výzkumu a dále je použita odborná literatura.

Rozsah práce je 51 stran a jedna příloha. Bibliografické citace jsou citovány dle normy ISO 690 a ISO 690-2. Použit je Harvardský systém tj. citování pomocí prvního údaje záznamu a roku vydání.

Na tomto místě bych ráda poděkovala za pomoc při psaní bakalářské práce všem pracovníkům navštívených strojírenských podniků za ochotu a vstřícnost při zjišťování informací potřebných pro tuto práci. V neposlední řadě patří poděkování vedoucímu práce Doc. PhDr. Rudolfu Vlasákovi.

1 Definování funkce a významu informačního pracovníka v podniku

Žijeme v době informační společnosti. Tím se rozumí společnosti, kde kvalita života i perspektiva sociálních změn a ekonomického rozvoje v rostoucí míře závisí na informacích a jejich využití. Konečným cílem informační společnosti je zlepšení kvality života, zlepšení efektivnosti činností podnikatelských, rozpočtových a společenských organizací. Je to cesta k racionální, moudré společnosti, využívající znalostí a zkušeností k rozumnému řešení individuálních, globálních i společenských problémů. Z toho pro podniky vyplývá zostřující se konkurence. A zde, jako pomoc pro organizace, nastupují informační pracovníci, protože jejich náplň práce patří do sektoru služeb.

Vzniklo nové hospodářské odvětví označované jako informační průmysl, který slouží k uspokojování informačních potřeb společnosti. Impulsem vzniku byl předpoklad, že ekonomické aktivity spojené s tvorbou, zpracováním, vyhledáváním, šířením a využíváním informací mají unikátní charakteristiky a jejich význam pro změny ve struktuře národního hospodářství se zvyšuje. Od 70. let dvacátého století makroekonomie definuje čtvrtý – informační sektor. Informační sektor je významnou složkou informačního hospodářství, v němž informace jsou jedním z nejdůležitějších strategických zdrojů. Informační hospodářství je objektem Informační ekonomie, disciplíny ležící na rozhraní informační vědy a ekonomie. Od této doby se informační služby řadí mezi obory podnikání s velmi zajímavými ekonomickými ukazateli a vývojovými trendy. Podíl informačního sektoru na národním hospodářství je v informační ekonomii často chápán jako stupeň rozvinutosti dané společnosti na její cestě ke společnosti informační [HAYES, 1997].

V Bílé knize Evropské unie – Růst, konkurenceschopnost a zaměstnanost : Výzvy a cesty vstříc 21. Století – se konstatuje, že „ekonomika založená na vytváření, šíření a využívání znalostí bude jedním z dominantních rysů 21. Století“.

1.1 Pojem informační pracovník

Informační pracovník spadá do profesní kategorie odborných pracovníků, kteří vykonávají informační činnost v různých oblastech informačního sektoru. Vzdělávání budoucích informačních pracovníků zahrnuje širokou věcnou oblast.

Základním principem, z něhož se vychází, je jakékoli nakládání s informacemi ve smyslu komunikovatelných a tudíž „zhmotněných“ poznatků je obsah dokumentů. Žádná jiná profese se nezabývá právě podstatou funkce dokumentu jako nositele informace a následně všemi aspekty z ní vyplývajícími operacemi, které je třeba s dokumentem vykonat, aby se dostal ke každému, kdo informace v něm obsažené potřebuje.

Tato práce je zaměřena na svět informačních pracovníků ve strojírenství, proto bude používán termín informační specialista. Informační specialista je odborný pracovník zaměřený ve své informační činnosti na specifický obor (tedy strojírenství) a poskytující informační služby odborným uživatelům (zejména ve formě řešerů a studijně rozborových zpráv) [TDKIV, 2009]. Jedná se o práci na jakémkoli úseku známého informačního řetězce, sběr - zpracování - ukládání - vyhledávání - šíření informace, vzniklého dávno před vynálezem této techniky.

1.2 Funkce informačního specialisty v podniku

Funkce informačního pracovníka v podniku, v našem případě strojírenském, spočívá ve významu systematického procesu hledání, vybírání, organizování, destilování a prezentování informací způsobem, který zlepšuje porozumění pracovníka specifické oblasti zájmu.

1.2.1 Ekonomický pohled na funkci informačního specialisty v podniku

Z ekonomického hlediska je tento pracovník pro organizaci aktivem a ne nákladem. Aktiva je třeba pěstovat a rozmnožovat. Mají-li být znalostní pracovníci produktivní, musí být považováni za užitečné aktivum organizace!

Informační potřeby organizací rostou. Především potřeba relevantních informací ve správný čas, na správném místě a v odpovídající formě.

Základním ekonomickým zdrojem již není kapitál, ani přírodní zdroje, ani práce. Zcela nepostradatelným strategickým zdrojem k dosažení skutečného podnikatelského úspěchu a jeho udržení se stávají informace a znalosti spolu se schopností je ekonomicky a efektivně využívat. Právě aplikací pracovních znalostí na produktivitu a inovace je tvořena hodnota.

Nejcennějším aktivem podniků budou jejich pracovníci disponující znalostmi a produktivita práce zvýšená pomocí znalostí. Bohužel, v České republice se zatím informace a znalostní know-how necení tak, jako finanční prostředky. Problematika špatného zachycení vnitropodnikových informací se projevuje v účetnictví, které je stále převážně orientováno na hmotné složky podniku, i když tvoří často jen menší část celkového majetku společnosti.

Pro úspěšný rozvoj organizací musí být posun myšlení větší než jen přechod od „hmotných“ výrobních faktorů (práce, půda, kapitál) k nehmotným informacím a znalostem. Je nutné zaměstnance motivovat k výměně a širokému sdílení znalostí v interním prostředí organizace. V České republice je tento úkol o to složitější, že k němu přispívá i nízké sebevědomí, větší uzavřenost, nadměrná opatrnost manažerů, specialistů i občanů všeobecně, což vede k silným obavám ze sdílení informací i znalostí.

V dnešní době hospodářské krize prosperita firem mnohem více závisí na existenci vlastní strategie podnikání a na tom, zda ji dokáží svými podnikatelskými aktivitami systematicky realizovat. Při vzniku podnikové strategie je důležité využívat relevantní informace a jejich analýzu. Hodnotné informace v kombinaci s vhodnými podnikovými procesy a kvalitní podnikovou kulturou, pro kterou je důležitá týmovost a proaktivnost pracovníků, významně šetří čas i peníze, neboť správné informace snižují náklady a zvyšují výnosy.

Nevýhodou výsledků práce informačního specialisty je, že je špatně vyčíslitelná nebo vůbec nevyčíslitelná, přestože se jedná o velký přínos pro racionální rozhodování, řízení podnikových aktivit, nebo rozšiřování odborného rozhledu pracovníků.

Strategický rozvoj, specifickou konkurenční výhodu a zisk v celosvětové ekonomice zabezpečují znalosti v roli nejdůležitější základní formy kapitálu. Je potřebné uznat informace jako aktiva a součásti ekonomiky podniku. Perspektivní informační politika podniku informace chápe hlavně jako potencionální konkurenční výhodu z hlediska podnikatelské strategie a nevnímá je jen z hlediska tržního prostředí.

Je užitečné držet se manažerské zásady „napřed mít správné cíle a připravit správné věci a teprve pak přemýšlet o správném způsobu pro jejich realizaci“. Jedná se o upřednostňování ekonomické účelnosti před navazující ekonomickou účinností.

Bez zachování této zásady se může při informačním zabezpečování podniku stát, že se budou zabezpečovat nesprávně založené služby a bude se tím napomáhat k upevňování negativních a neúčinných výsledků.

Že lze získávat informace téměř zadarmo, je velmi rozšířená dezinformace u množství vedoucích pracovníků podniků. Je tím přehlížen „zákon“ informační ekonomiky, ve kterém je řečeno, že nemůže být nic za nic. Když se něco chce, musí se za to zaplatit, když se platí, nemusí to stát za to!

V první fázi posuzování ceny informací je z ekonomického hlediska žádoucí hodnotu informací posuzovat v souvislosti s hodnotou příslušného informačního zdroje. Hodnota informace závisí na tom, kdo ji dává, důležitosti pro příjemce, na tom, kdo ji přijímá, důvěryhodnosti a použitelnosti, na čase a kvalitě. Jedna a tatáž informace může mít různou hodnotu a to nejen proto, že vyhodnotit cenu informace je velice obtížné, pokud to vůbec je možné. Svou skutečnou tržní hodnotu informace získává až v okamžiku správného použití. Zde je v podnicích místo ke zlepšování. V podnicích jsou často relevantní informace pracovníky nevyužívány, neboli nepoužívány v souvislostech, a hodnota informace klesá, ne-li se vytrácí úplně.

Ústředním strategickým zdrojem, jenž se stává stále důležitějším pro uspořádání globálního hospodářství, jsou informace a znalosti, které jsou nyní ceněným a nepostradatelným ekonomickým statkem. Se změnou uspořádání globálního hospodářství nastává i nové strukturování pracovní síly, čímž je pozitivně ovlivněno postavení informačního specialisty. Podle Machlupa [1962] se složení pracovní síly změní pouze tehdy, je-li pracovní síla adaptabilní a přizpůsobí se požadavkům změny technologie či poptávky. Stále cennějšími se pro podniky stávají zaměstnanci, kteří umí správně a efektivně použít nové informace a své vlastní znalosti ku prospěchu firmy, pro kterou pracují.

Informační pracovník se musí chovat jako malý podnik s výraznou orientací na zákazníka. Eminentními marketingovými faktory, které musí ve své práci informační specialista využívat, jsou všechny oblasti tradičního i moderního

marketingového mixu, jako rychlost poskytování informací, minimalizace zkreslení při přenosu informací a optimalizace volby uživatelů informací.

1.2.2 Funkce

Informační pracovník musí usnadňovat orientaci uživatelů v dostupných informacích a zvyšovat jejich informační gramotnost. Svou pozornost musí neustále soustřeďovat na uživatele služeb, snažit se o zpětnou vazbu, statisticky hodnotit, o které služby je zájem, které je potřeba a v jakém směru rozvíjet a které utlumovat, nebo zrušit. Je nutné neustále provádět analýzu portfolia informačních produktů a služeb. K zjišťování těchto informací používá referenční rozhovor, v němž se zjišťují informační potřeby uživatele.

Na uživatele se ale nesmí čekat. Je nutno jít za ním a služby mu aktivně nabízet. Pokud bude informační pracovník pasivně vyčkávat a konstatovat, že po něm nikdo nic nechce, pak je takovéto místo ve firmě oprávněně odsouzeno k zániku. Informační pracovník musí vědět, na čem pracují i členové top managementu. V první fázi se jim mají nabídnout vyříděné informace a v druhé fázi jim musí připravit příslušný stručný report, zprávu či studii v takové formě, že členové vedení ji doplní maximálně 20% dle svého osobního uvážení a dle svých, mnohdy důvěrných, osobních informací.

Z pohledu managementu podniku se jedná především o řízení a podporu znalostí zaměstnanců, kteří jsou schopni jejich využíváním vytvářet nové nápady. Pro podnik znamenají jedinou konkurenční výhodu.

Konkurenceschopnost podniku tedy zaštiťují lidé, kteří budou disponovat znalostmi a budou je umět využívat. Zaměstnanci jako nositelé, aplikátoři a tvůrci znalostí umožňují podniku stále nový rozvoj a získání kompetitivních výhod. V oblasti rozvoje mají strojírenské firmy ještě dostatek prostoru ke zdokonalování. Je možno zvyšovat produktivitu práce využíváním znalostních pracovníků, včetně jejich netradičního vedení a řízení. Dalšími možnostmi jsou motivace, akceptace, sdílení znalostí, průběžného vzdělávání, pěstování networkingu, preference kritického analyticky-syntetického myšlení, akceptování intuice jako funkce vědomostí, zkušeností, znalostí a schopnost improvizace. Velké nedostatky v českých firmách panují ve využívání důchodců, kteří jsou v naší společnosti velmi podceňováni.

Důležitým bodem je zachování znalostí v podniku. Snižující se loajalita pracovníků a zvyšující se konkurence podnikatelského prostředí vede v důsledku k nebezpečí úniku znalostí.

Pro práci s informacemi je nezbytné trvale používat synteticko-analytickou činnost. Zvýšit aktuálnost informací lze vytvářením různých časových posloupností, prognóz, sledováním parametrů, které mohou významně ovlivňovat časovou funkci, prognóz, interpretací výsledků, tvorbou závěrů a doporučení.

Jednou z povinností informačního profesionála je sledovat vývoj informačního průmyslu, hledat a rozeznávat nové trendy vývoje, zajímat se o nové, potencionálně relevantní informační zdroje a neustále tak podnik posunovat vpřed. Využívá vhodných informačních technologií k získávání, ukládání a šíření informací. Disponuje expertní znalostí obsahu informačních zdrojů včetně schopnosti je kriticky hodnotit a rozlišit jejich relevanci. Díky tomu vytváří a udržuje vyhovující, přístupné a nákladově efektivní informační služby, které jsou v souladu s posláním a cíli organizace. Hodnotí výsledky využití informací a vede výzkum vztahující se k řešení problémů informačního managementu. Neustále zdokonaluje informační služby na základě měnících se informačních potřeb.

Otázka využitelnosti databází, zaměřených na novinky, výzkum a inovace ve strojírenství je klíčová. Naše strojírenské podniky jsou přece jen malé pro placení těchto drahých zdrojů. Navíc se v současné době jejich potenciální uživatelé ze strany informačních profesionálů potřebují jen zaučit. Dnes už jsou rozhraní online databází více přizpůsobena koncovým uživatelům. Jsou tvořena za pomoci psychologie, aby orientace byla co nejsnazší, a není již třeba dokonale ovládat dotazovací jazyk, který ale stále zůstává přidanou hodnotou informačního pracovníka. I když i dnes se stane, že nevhodný design informací prezentovaných na obrazovce způsobí v uživateli zmatek a pocit přehlčení informacemi. Tyto negativní pocity, dezorientace až frustrace mohou být způsobeny už samotnou nutností volby informačního zdroje ve velké nabídce. Právě uživatel bez předchozích zkušeností využije služeb informačního specialisty, aby ušetřil čas a ochránil se od případných stresů.

V ideálním případě by informační pracovníci měli v podniku pracovat delší dobu již před nástupem na místo informačního specialisty. Měli by ovládat hrubší

znalosti jednotlivých výrobních technologií, jejich širší návaznosti i souvislosti. Měli by to být pracovníci dokonale sžití s podnikem, ovládající firemní komunikaci se všemi jejími specifiky. Tito lidé by měli být schopni analyticko-syntetické práce s informacemi a koncepčního, kritického i intuitivního posuzování informací, schopní vyhodnocovat shromážděné informace s jednoznačnými závěry či doporučeními. Měli by být zdrojem informací a znalostí pro celou organizaci. Měli by si vytvořit dostatečně široký okruh odborných kontaktů mimo organizaci a byli osobnostmi uznávanými jak v organizaci, tak i v externím odborném prostředí.

Od pracovníků s delší praxí v podniku lze požadovat kritické analyticko-syntetické myšlení, jehož charakteristickými vlastnostmi jsou: detailní znalost v oboru, širší všeobecný přehled o stavu vědy a techniky, rychlá orientace v zadané problematice i v nadbytku informací, uvažování v kontextu, komunikační schopnosti, samostatnost, umění formulace podstaty problému, schopnost využívat intuice jako funkce znalostí a zkušeností, schopnost klást správné otázky, kreativní myšlení, schopnost podrobně a kriticky analyzovat informace, včetně trendů a souvislostí, schopnost syntetizovat získané poznatky do optimálních závěrů včetně kritického.

Vzhledem k tomu, že informační pracovník by měl mít přehled o fungování celého podniku, měl by být celému podniku radcem, plánovačem, manažerem a řešitelem problémů, z čehož v neposlední řadě vyplývá i jeho funkce zkušeného psychologa a know-how informačního poradce.

Zde představená možnost informačního pracovníka ve strojírenském podniku představuje idealizovaný stav s maximálními nároky, které v reálném prostředí kompletně nemohou být splněny. Informační pracovník by měl být ale motivován se co nejvíce přiblížit, tomuto vzdálenému ideálu, který zvyšuje hodnotu podniku. V České republice, zemi konzervativních lidí, kde si každý svou práci střeží před ostatními, že mnohdy ani vedení neví, co který zaměstnanec dělá, je místo informačního profesionála ve strojírenských podnicích líbeznou hudbou budoucnosti. Čeští lidé jsou nevěřící a nenechají informačního pracovníka zjistit, na čem pracují, neboť mají strach, že jsou nahraditelní a přišli by o vlastní práci. V České republice bude ještě nějakou dobu trvat, než lidé pochopí, v čem spočívá práce informačního pracovníka, než ho začnou chápat jako pomoc, ne jako konkurenci, a než v něj získají důvěru.

1.3 Nároky kladené na informačního pracovníka

Získat místo informačního pracovníka a sloužit k uspokojování informačních potřeb zaměstnanců společnosti s využíváním jak externích, tak interních zdrojů, ve strojírenském podniku v České republice se ještě asi nikomu nepodařilo. Může to být tím, že v podnicích nevěří, že by se informační pracovník zvládl zaučit v oboru. Je to jeden z názorů, se kterým jsem se setkala u dotazovaných firem. Pokud už by o informačního pracovníka měli zájem, dali by přednost člověku vystudovanému v oboru strojírenství. Je pravdou, že z odborného hlediska je takto vysokoškolsky vzdělaný člověk pro práci informačního pracovníka nejvhodnější. V ideálním případě by mělo jít o tým složený z informačního profesionála a strojírenského profesionála. Další z důvodů prozatímní neexistence informačního pracovníka ve strojírenských podnicích může být fakt, že ve většině podniků o této možnosti nevěděli.

Třetím důvodem mohou být předsudky. Dle Martiny Příbylové [PŘIBYLOVÁ, 2000] pověstná konzervativnost knihovníků s odporem ke změně a nízkou mírou tvořivosti, vnějškovou neatraktivností do určité míry negativně rozhodují o přijímání nových pracovníků na ta místa, kde informační profesionálové mohou nejvíce uplatnit své schopnosti.

Informační pracovníci se tedy budou muset více zabývat tím, jak prezentovat a „prodat“ své schopnosti k získání a udržení pracovních míst, která by jim v podnicích měla být vyhrazena.

I z tohoto důvodu je pro informačního pracovníka důležitou vlastností velmi dobrá komunikační gramotnost. Pro informačního pracovníka bude nutností umět prodat své služby. Jinak lze sebelepší nápad, výsledek, informaci, atd. nevhodnou komunikací „pohřbít“

Komunikativnost je základním předpokladem pro poskytování služeb. Informačním pracovníkům by neměla scházet schopnost jasně, srozumitelně a jednoznačně se vyjadřovat, umět vystihnout podstatu problému a formulovat jej. Samozřejmostí by mělo být příjemné vystupování, vstřícné jednání, ochota, důvěryhodnost, i schopnost týmové spolupráce.

Nepředpokládám, že by si české strojírenské podniky začaly najímat celá informační střediska, a je reálnější, že v podniku bude jen jedno místo pro

informačního pracovníka, který by měl být k dispozici celému podniku, hlavně řešitelským týmům. Proto považují za důležitou vlastnost schopnost pracovat v týmu a mít výrazné řídicí schopnosti.

Komunikace mezi informačním pracovníkem a uživatelem by měla probíhat tak, aby uživatel získal vždy, když to potřebuje, přístup k informaci, která uspokojí jeho informační potřebu. Informačnímu pracovníkovi by neměla chybět schopnost vést rozhovory, schopnost se ptát, schopnost efektivně naslouchat a umění odstraňovat komunikační bariéry. Měl by být odborníkem specifik osobního přenosu informací, využívání a dešifrování neverbální komunikace.

Ke komunikaci patří i dobré jazykové znalosti. Základním požadavkem navštívených podniků je aktivní znalost němčiny, a to nejen v oblasti běžné komunikace, ale především v oblasti strojírenství. Dále by měl informační pracovník pasivně ovládat odbornou terminologii strojírenství minimálně ve dvou dalších jazycích, co se strojírenství týče nejlépe v angličtině a ruštině.

V neposlední řadě jsou nezbytností velmi dobré znalosti mateřského jazyka, jak z hlediska gramatického, tak stylistického.

Dnešní informační pracovník by měl ovládat základní obchodní a podnikatelské principy pro porozumění výroční zprávě, aby byl schopen využívat marketingových strategií pro propagaci svých služeb, rozeznat strategické cíle organizace a přizpůsobit jim své služby.

Musí umět uvnitř podniku zaujmout potencionální uživatele, tlumočit své návrhy nadřízeným, školit uživatele, vést a motivovat ostatní, pracovat v týmu.

Informační pracovník je schopen pracovat s lidmi tak, aby si uvědomili hodnotu služeb, které poskytuje. Zásadní premisou je žádný dotaz či úkol neodmítat a v případě, že nelze dotaz zodpovědět, poradit, kam se je možno obrátit pro konkrétní odpověď. Je otázkou prestiže informačního pracovníka, aby našel uspokojivou odpověď na jakýkoliv dotaz na každý zadaný problém ohledně organizace. Využívá vhodných obchodních a manažerských přístupů k uvědomování managementu o důležitosti informačních služeb a je členem a konzultantem manažerského týmu pro informační otázky v organizaci.

Počítačová gramotnost je dnes samozřejmostí, která se nikde neuvádí, neboť je zahrnuta v gramotnosti informační. Základní dovednosti jako používání

internetu/intranetu, vedení agendy informačního zabezpečení, užívání vlastních databází, užívání textových editorů, instalace a obsluha databází z externích informačních zdrojů. Informační pracovník by měl být nezávislý na pomoci počítačových techniků.

Informační pracovník by měl mít stále rostoucí schopnosti hodnotit informační zdroje a určit, zda má daný informační zdroj hodnotu pro danou situaci. Patří sem také schopnost určit časově i nákladově nejméně náročné řešení, tzn. schopnost na základě charakteru daného informačního dotazu určit, zda bude nejlepší použít k vyhledávání internetu, tištěných zdrojů či telefonu.

Dnešní informační profesionál by měl být schopen provést rešerši, kriticky zhodnotit výsledky, k nimž došel, vybrat ten nejpoužitelnější materiál, roztrždit ho, napsat komentář a vytvořit tak finální produkt mající charakter zprávy, neboli se jedná o studijně rozborovou činnost. To se vztahuje jak k sekundárním, tak k primárním informačním zdrojům.

Doba posouvá mezi stále důležitější i pedagogické schopnosti. V profesi informačního pracovníka nastává posun z role rešeršera k „informačnímu průvodci“ schopnému zasvětit uživatele do dané služby tak, aby byl schopen si do určité míry obstarat informace sám.

Další významnou charakteristikou informačního profesionála je výborná znalost prostředí, v němž podnik, pro který pracuje, působí, znalost jeho konkurence, jejích i vlastních strategických cílů a je schopen vidět celkový obraz prostředí, v němž působí.

Mezi osobní kompetence informačního pracovníka patří flexibilita a pozitivismus v podmínkách neustálé změny. Uvědomuje si hodnotu profesní spolupráce a solidarity. Má podnikatelského ducha a vytváří nové příležitosti. Je schopen plánování a určování priorit. Vytváří prostředí vzájemné úcty a důvěry. Vyhledává výzvy a je schopen vidět nové příležitosti jak vně, tak uvnitř strojírenského podniku, v němž působí. Hledá partnery a spojence. Velmi důležitou vlastností je cítit zodpovědnost za co nejvyšší kvalitu poskytovaných služeb. Neměla by scházet loajalita k podniku. Tyto požadavky na informačního pracovníka jsou požadavky, které by měl splňovat jakýkoliv manažer.

Umění informačního pracovníka spočívá v kombinaci najít v informačních systémech ve správnou dobu ty správné informace pro správné lidi, kteří je umí profesionálně využít.

Profese informačního pracovníka je předurčena k celoživotnímu vzdělávání. Informační pracovník by měl sledovat odborná periodika a být podnikem podporován v účastnění se odborných setkání (kongresy, konference, semináře, sympozia,...), kde informační pracovník získá nové znalosti, informace, podněty k přemýšlení i kontakty. Tyto znalosti využije jak pro práci ve vysílající organizaci, tak pro zvýšení své individuální odbornosti a konkurenceschopnosti. Významnou roli hraje členství v odborných asociacích.

Význam tohoto vzdělávání navyšuje fakt, že se náš obor velmi rychle vyvíjí, jsou kladeny vyšší nároky na samostatnost informačních profesionálů, protože je pravděpodobnější, že na pracovišti budou jediným zástupcem své profese a nemají tak zajištěn každodenní kontakt s ostatními příslušníky profese.

2 Analýza služeb poskytovaných informačními společnostmi

Do roku 1989 existovala v tehdejším Československu síť středisek vědeckých, technických a ekonomických informací – **VTEI**, jejichž posláním bylo vytvoření centrálních oborových fondů technickoekonomické literatury pro národní hospodářství. Soustava pracovišť VTEI představovala předmětně uspořádaný hierarchický systém, fungující díky státnímu financování výzkumných úkolů. Jeho základním posláním bylo systematicky shromažďovat, třídit, uchovávat a poskytovat informace a podklady o konkrétních jevech, výsledcích a tendencích v rozvoji vědy, techniky a ekonomiky v souladu s potřebami rozvoje tehdejšího národního hospodářství.

2.1 Vybrané informační služby

Dnes v době neexistence těchto středisek ani jejich fondů si musí každý podnik budovat vlastní informační základnu. Většina dříve založených podnikových knihoven již nefunguje a i poslední pozůstatky přecházejí jako vedlejší činnost pod nejrůznější profese. Firmám nezbývá jiná možnost než využívat outsourcované služby informačních společností. Následující produkty jsou představeny na základě jejich užitečnosti volně vyplývající z dotazníkového šetření.

Živé firmy v České republice

Posláním této internetové databáze je poskytovat v co největším rozsahu informace o firmách a společnostech, které jsou na trhu aktivní a „reálně existují“. Databáze patří mezi nejrozsáhlejší na českém internetu a je koncipovaná jako služba široké veřejnosti k vyhledávání kontaktů na firmy a služby. Databáze je hodnotným zdrojem díky denní aktualizaci a doplňování o další údaje. Jednotlivé záznamy obsahují kontaktní údaje organizace, popis činnosti, fotografie, umístění na mapě a další. V databázi lze vyhledávat přímo dle klíčových slov či dalších údajů, nebo metodou browningu přes kategorie předmětu činnosti a geografického umístění.

ABC českého hospodářství

Jedná se o největší české internetové B2B tržiště poptávek a nabídek. Cílem ABC Českého hospodářství je zvýšit prodej a vytvořit nové obchodní příležitosti jejich klientům. Firmy zde mohou získat nové zakázky, mohou zasáhnout atraktivní cílovou skupinu svých zákazníků. Slouží jako marketingový nástroj pro podporu účinnějších obchodních aktivit, nenáročný na financování reklamy. Nabízí se zde možnost sledovat poptávky ve svém oboru a zjistit, co chtějí potenciální zákazníci a následně pružněji reagovat na poptávku na trhu. Je zde možnost vkládání poptávek, kontaktování firem, poptávání produktů a služeb, zasílání obchodních příležitostí, stručný firemní zápis, zařazení do podoborů, představení výrobků nebo činností, detailní prezentace firmy, vkládání nabídek, okamžitý přístup ke kontaktům v poptávkách, zasílání obchodních příležitostí dle klíčových slov, reklama. Služby jsou poskytovány dle jednotlivých uživatelských kategorií.

Produkty společnosti Coface Czech

Společnost byla založena v roce 1991 s cílem pomáhat firmám v optimálním rozhodování a přispívat tím k rozvoji a ochraně jejich obchodních vztahů.

Služby se opírají o dvě rozsáhlé, pravidelně aktualizované databáze – databázi ICON, poskytující online informace o 4,8 milionu podniků ze střední a východní Evropy, a databáze mimosoudního inkasa. Díky spolupráci s kooperanty po celé střední a východní Evropě může tato společnost nabídnout plný rozsah servisních služeb pro řízení úvěrů a jedinečné informace sloužící k identifikaci a vyhodnocování příležitostí a rizik spojených s obchodováním.

Společnost nabízí čtyři skupiny produktů. Jako informační podporu firmám nabízí produkt obchodní informace o podnicích a rating firem. Na českém trhu je největším poskytovatelem kreditních informací pro hodnocení bonity obchodních partnerů.

Mezi poskytované služby patří kreditní informace, které umožňují předvídat kvalitu obchodních vztahů a rizik s tím spojených, monitorovací služby, které okamžitě upozorní klienty na změny v pozici zákazníka nebo jeho úvěrového ratingu. Tato služba probíhá v reálném čase a pomáhá klientům reagovat rychleji na kritické události. Dále nabízí služby pojištění pohledávek, inkaso pohledávek a správu pohledávek.

KOMPASS

Kompass byl založen jako databáze B2B v roce 1944 a nyní působí v 70 zemích. V České republice národní centrum KOMPASS funguje od roku 1991. Zabývá se shromažďováním, zpracováním a poskytováním marketingových informací o firmách, výrobcích a službách. Uživatel si může zvolit rozhraní pro vyhledávání v databázi – jednoduché, nebo rozšířené. Další možností je browsing přehledem oborů. Druhou nabízenou službou je B2B poptávka, kde zadaná poptávka je rozeslána firmám, po dohodě i do zahraničí. Třetí nabízenou službou je propojení kompasu se systémem zveřejňování tenderů EU, který pomáhá českým firmám získat nové zakázky. Přes tuto službu je klientům umožněn bezplatný přístup k příslušným veřejným tenderům, kde jsou stovky nových tenderů denně. Poslední nabízenou službou je systém Kommarket, určený pro nákupní oddělení. Kommarket umožňuje vybrat potenciální dodavatele libovolného produktu a rozeslat poptávku díky propojení s databází Kompass až 2 milionům dodavatelů.

Evropská databanka

Evropská databanka (dále jen EDB) je soukromá informační agentura, s vlastní sítí poboček. Hlavní činností je zpracování a prezentace informací o českých firmách v České republice a zahraničí. EDB působí na českém trhu od roku 1991. EDB nabízí rozsáhlou nabídku prezentačních a informačních služeb pro podnikatelské subjekty i veřejnost. Cílem služeb EDB je zviditelnění obchodních informací o klientech. Do portfolia služeb patří prezentace firem v České republice a v zahraničí, zasílání obchodních příležitostí, internetové kampaně, hlasové služby pro veřejnost, zasílání kontaktů na firmy SMSkou.

Mezi poskytované informační a prezentační služby patří zprostředkování informací o firmách, službách, výrobcích v ČR prostřednictvím telefonní služby EDB Asistent, výpisy o tuzemských firmách dle předmětu (oboru) činnosti, profily firem (rešerše) z ČR, profily firem (rešerše) ze zahraničí, plošný sběr dat o podnikatelských subjektech, jejich zpracování a aktualizace, online informace o klientech EDB na internetu, včetně grafických informací o firmě, logo, obrázků a prospekty firmy, každý klient má vytvořenou vlastní web stránku na internetu, propagace klientů prostřednictvím poptávkové služby, zveřejňování informací o klientech prostřednictvím mobilních telefonů. Nachází se zde i možnost výběrového získání výročních zpráv českých firem.

EDB vydává elektronické databáze na CD, které slouží k marketingové práci a k propagaci českých firem v zahraničí.

INDUSTRYNET

Předností tohoto serveru, profesionální informační a prezentační služby, je specializace na obory stavebnictví a strojírenství, což mu umožňuje poskytnout vyčerpávající firemní, oborově seříděné informace. Vytváří tak utříděné informační prostředí podle potřeb firem i jejich zákazníků, pro které podmínkou úspěchu je prezentace na správném místě, přístupném širokému okruhu potencionálních zákazníků. Tyto služby využívá nyní cca 20 000 zákazníků. V současnosti jsou v nabídce čtyři typy registračních programů, z nichž jeden je bezplatný.

Na serveru jsou nepřetržitě poskytovány firemní informace ve třech sekcích: katalog firem, časopis, inzerce – Nabídky / Poptávky.

Katalog firem je podrobně členěná, on-line aktualizovaná databáze o podnikatelských subjektech, uspořádána tak, aby uspokojila různé nároky uživatelů na výběry firem od nejjednoduššího vyhledávání podle názvu firmy až po složité výběry pomocí kombinace výběrových kritérií (obory, výrobky, služby, regiony).

Časopis, moderní informační medium, které prostřednictvím prezentačních článků klientů serveru poskytuje uživatelům rychlý a aktuální přehled o nových výrobcích, zkušenostech a technologiích z oblasti stavebnictví a strojírenství.

Bezplatná inzerce umožňuje rychle a snadno najít vhodného dodavatele výrobků či služeb a v neposlední řadě ušetřit finanční prostředky.

Obchodní rejstřík a sbírka listin

Zdroj právnických subjektů, osob, tedy informace o akciových společnostech či o společnostech s ručením omezeným. Není to tedy zdroj všech českých firem. Jedná se o pozitivní výjimku i ve světovém kontextu, neboť není obvyklé takovéto informace zveřejňovat zdarma. Problémem tohoto rejstříku je aktuálnost informací.

2.2 Ostatní informační uskupení

Svaz strojírenské technologie

Svaz strojírenské technologie (SST) je zájmovým sdružením, založeným na podporu a ochranu společných zájmů svých členů a koordinaci jejich součinnosti ve všech oblastech, kdy je účelný společný postup a spolupráce při realizaci podnikatelských záměrů. Hlavní činnost SST je zvyšování image všech jeho 44 členů České a Slovenské republiky.

Posláním Svazu je poskytovat českému a slovenskému průmyslu obráběcích a tvářecích strojů soubor nových opatření jak pomoci jejich činnosti při respektování zájmů jednotlivých členů, ve spolupráci s členskými podniky podporovat rozvoj vztahů s politickými, vědecko-technickými a administrativními strukturami, udržet a rozvíjet sumu vědomostí a znalostí oboru tak, aby ČR obhájila svoji pozici v rámci evropského a celosvětového trhu obráběcích a tvářecích strojů, podporovat členské podniky v jejich náhledu na celosvětový technický rozvoj a záležitosti celosvětového marketingu a tím podporovat rozvoj jejich výrobních aktivit.

SST je jediným a hlavním představitelem společných zájmů a hodnot průmyslu obráběcích a tvářecích strojů. SST získává a prosazuje společné hodnoty tak, aby byla udržena a vylepšena pozice oboru v inovacích a rozvoji technologií, prosazuje a podporuje rozvoj technického vzdělání, zejména strojírenského a elektrotechnického po celé kvalifikační ose, tj. učňovského, středoškolského, vysokoškolského a vědeckého vzdělání a je spoluorganizátorem veletrhu IMT Brno a garantuje jeho stoupající technickou úroveň v regionu střední Evropy.

Hlavními cíli jsou podpora vědecko-technického rozvoje, napojení svazových organizací na programy EU a státní rozvojové programy, podpora technického vzdělávání a výchova nové technické generace, hájení politicko-ekonomických zájmů členů Svazu a zajišťovat vnější prezentaci a propagaci členů Svazu.

Česká strojnická společnost

Česká strojnická společnost (ČSS) je nezisková organizace strojních inženýrů a techniků, zabývajících se o strojírenství a příbuzné obory. Pro své členy i širší technickou veřejnost organizuje odbornou zájmovou činnost s cílem získávat nové informace a podporovat výměnu zkušeností z různých strojírenských oborů.

Posláním společnosti je uspokojování a prosazování odborných a společenských zájmů členů, rozvíjení jejich tvůrčích schopností a odborných znalostí. Nejčastější formou činnosti ČSS je pořádání odborných akcí jako

konferencí, seminářů, kurzů, školení a prezentací našich i zahraničních firem, odborně garantovaných jednotlivými odbornými sekcemi společnosti (Česká asociace pro hydrauliku a pneumatiku, Motorová vozidla, Nástroje a strojírenské technologie, Smalty a Tribotechnika).

V oblasti mezinárodní spolupráce má ČSS smlouvu o trvalé spolupráci s ASME - Americkou společností strojních inženýrů a je členem v mezinárodních nevládních organizacích ICOMES - International Congress of Mechanical Engineering Societies a CETOP - European Oil Hydraulic and Pneumatic Committee. Trvalým členstvím v Českém národním výboru FEANI (Evropská federace národních inženýrských organizací) umožňuje ČSS svým členům získání prestižního titulu EUR ING.

Česká strojnická společnost poskytuje svým členům tyto odborné činnosti: prostorové, organizační a materiální zázemí, zprostředkuje šíření technických informací zejména formou odborných a presentačních akcí, využívá svých odborných kapacit i organizačního zázemí k podpoře celoživotního vzdělávání a rekvalifikace, rozšiřuje pro své členy odborné zázemí podporou činností svých sekcí, vydává ve spolupráci se sekcí Tribotechnika čtvrtletník "Tribotechnické informace" a zabezpečuje účelovou ediční činnost, organizuje přednášky předních našich i zahraničních odborníků a prezentace zařízení, výrobků i služeb našich i zahraničních firem pro své členy i širší technickou veřejnost. Spolupracuje s redakcí Technického týdeníku při vydávání časopisu „Tribotechnické informace“, při propagaci své činnosti a pravidelně informuje o svých odborných akcích své členy i širší technickou veřejnost. Zprostředkuje kontakty mezi českými strojírenskými podniky a zahraničními zájemci o spolupráci a společné podnikání.

Česká strojnická společnost je dobrovolným členem Českého svazu vědeckotechnických společností.

Český svaz vědeckotechnických společností

Český svaz vědeckotechnických společností (ČSVTS) byl založen v roce 1990 po rozdělení Československé vědeckotechnické společnosti na dva národní svazy. V současné době je dobrovolným sdružením 69 nezávislých vědeckých společností, které jsou samostatnými právními subjekty s vlastními stanovami a hospodařením.

Celkově mají společnosti na 200 000 individuálních členů a řadu členů kolektivních. Kromě oborově zaměřených společností vznikly i společnosti regionální.

Konkrétní činnost vědeckotechnických společností je zaměřena především na organizování a pořádání vzdělávacích odborných akcí, mezinárodních konferencí, seminářů, prezentaci firem v rámci oborových a firemních dnů, zajišťování klubové činnosti vědeckotechnických pracovníků a organizování zájezdů na tematicky zaměřené výstavy a veletrhy. ČSVTS zastupuje dohodnuté společné zájmy vůči třetím subjektům domácím i zahraničním, spravuje společně svěřený majetek, v dohodnutých případech garantuje nebo se spolupodílí na přípravě společných akcí (kongresů, konferencí, apod.), zajišťuje služby ekonomického, právního a technického charakteru - vydává časopis "Zpravodaj ČSVTS".

Svaz je členem Světové federace inženýrských organizací WFEO, Evropské federace národních inženýrských asociací FEANI a Regionální rady středo- a východoevropských vědeckotechnických společností RCC.

Svaz pravidelně vydává zpravodaj, který informuje o vnitřních záležitostech ČSVTS a také dává prostor k vyjádření názorů a stanovisek členských společností k nejruznějším odborným a celospolečenským problémům. Jeden výtisk je distribuován zdarma v rámci propagace činnosti Svazu.

3 Návrh průzkumu ve strojírenských podnicích

3.1 Důležitost firemních informací

Mluvíme-li o firemních informacích, rozumíme tím soubor všech dostupných i nedostupných informací o firmách konkurenčních, spolupracujících, nebo ke spolupráci vhodných, odběratelích, dodavatelích, ale také o rozvoji příslušného oboru v celosvětovém i regionálním měřítku z firemního hlediska.

Firemní informace poskytují vrcholovému vedení podniku kvalitní informace, které usnadní a zpřesní rozhodovací proces, např. při formulování optimální strategie rozvoje firmy a její prosperity, přehled o konkurenčních a odběratelských firmách, o situaci na trhu surovin, produktů, technologií, o záměrech konkurence apod.

Cílem informačního a analytického rozboru firemních informací by měl být posun hodnotící firmy k roli subjektu reagujícího na podněty trhu do role subjektu tyto vlivy předvídajícího, případně je i v rámci možností ovlivňujícího [BABKA, 1994].

Většina podniků stále podceňuje skutečnost, že dobře zpracované firemní informace jsou nezbytným a nezastupitelným podkladem vedoucích pracovníků při jejich koncepční činnosti. Důvodem nastalé situace je zřejmě fakt, že vedení podniku a firem se nezabývá shromažďováním firemních informací a neumějí je ani komplexně vyhodnocovat, ani využívat, přestože hodnotou tvořící podstatu podnikání jsou informace o tom, kdo, kde, co a jak ještě včera uměl nejrychleji a nejkvalitněji a jak by se toho dalo co nejlépe využít v naší firmě.

3.2 Cíle průzkumu

Základním cílem výzkumu stavu informačního zabezpečení strojírenských podniků je zmapovat informační potřeby strojírenských podniků, současný stav využívání informačních specialistů a možnost uplatnění informační profese v těchto podnicích v České republice. Výchozí hypotézou je, že v podnicích zatím informační specialisté nepůsobí. Záměrem je zjistit, proč tomu tak je a jaké možnosti uplatnění mají informační specialisté do budoucna.

Mezi uvažovanými způsoby provedení výzkumu byla možnost rozeslat anketu, dotazník, volně kontaktovat firmy a zjišťovat jejich potřeby, anebo řízeně

komunikovat s osobami zodpovědnými za toky informací v podnicích. Nakonec je pro realizaci výzkumu zvolena metoda řízených rozhovorů.

Připravené dotazníky jsou použity jako osnova pro samotný řízený rozhovor. Tato metoda je zvolena z toho důvodu, aby dotazovaný nebyl omezen rámcem jednotlivých zjišťovaných otázek, a je možné zjistit i zajímavější a důležitější informace, než které je možno získat například při rozeslání dotazníků. Osobní dotazování navíc zajistí kvalitu odpovědí, která by při jiné zvolené metodě nemusela být dostačující.

Záměrem je také zjistit, o jaký typ informací mají podniky zájem. Průzkum se snaží třídit zájem společností o informace do následujícího členění. Hlavními směry jsou ekonomické informace (finanční), technické informace, výrobní informace, personální informace, manažerské informace, legislativní a právní informace.

Mezi interní ekonomické informace patří výsledky hospodaření firmy a účetnictví, strategie získávání finančních zdrojů, přehled o potřebách kapitálu, jak provozního, tak investičního, hodnocení a přehled zahraničních kapitálových vstupů, vlastní kapitálové účasti, analýzy cash-flow, analýzy citlivosti rozvojových variant, výroční zprávy podniku.

Externí ekonomické informace jsou bankovní, kreditní, obchodní, marketingové, burzovní, a ekonomicko-finanční informace.

Technické informace obsahují informace spojené s rozvojem, kvalitou a životním prostředím firmy – technické, vědecko-technické, vědecké, odborné a patentové informace, informace o zaměření výzkumu a technického rozvoje, o rozvojových variantách firmy, včetně investičních záměrů, o problematice řízení jakosti, včetně informací normalizačních, o problematice ochrany životního prostředí, o diverzifikaci výroby a její specializaci, o alternativním podnikání.

Z výrobních informací to jsou informace o výrobě a jejímu průběhu, technologických postupech, technologických zařízeních, opravách a revizích zařízení, bezpečnostní problematice, podpůrných činnostech výroby.

Personální informace se zabývají informacemi o zaměstnancích firmy, současné organizaci firmy a jejím nejbližším rozvoji, organizační struktuře a řízení, perspektivní personální politice, sociální politice, mzdové politice a sponzorské politice.

V manažerských informacích se soustřeďují informace o současném stavu firmy, vizích firmy, poslání firmy, swot analýzy, cílech firmy a globálním strategickém plánu rozvoje firmy.

3.3 Skladba dotazníku

Dotazník se skládá ze tří sekcí – Informační systém, informační zabezpečení a informační profesionál. Cílovou skupinou výzkumu byli zaměstnanci s přehledem o celém podniku, dlouhodobí zaměstnanci, jednatelé a majitelé strojírenských firem, kteří mají informace o chodu celého podniku. Celkem bylo uskutečněno 11 řízených rozhovorů v 11ti strojírenských firmách. Dotazník je přílohou bakalářské práce.

První sekce – Informační systém

Zde je zjišťováno, jestli je ve firmě zavedený informační systém. Následně jaký informační systém a zda-li používají více podnikových systémů. Otázka je směřována na existenci jednoho celopodnikového systému, ve kterém jsou obsaženy veškeré informační toky, nebo zda je pro jednotlivé útvary a sekce jiný informační systém a ve firmě jich je tak několik. Druhá otázka směřuje na spokojenost se systémem, zda splňuje všechna očekávání a zda mají firmy přehled, jaké mohou klást na systém požadavky. Na to navazuje otázka další, zda mají open-source systém. Čtvrtá a pátá otázka se doplňují, kdo do systému vkládá informace a kdo je odpovědný za obsah informací v systému. Dále je dotazník zaměřen na správu systému, jestli je správce zaměstnancem firmy, nebo externí pracovník. Poslední otázka první sekce zjišťuje propojenost systémů s kooperanty, zákazníky, dodavateli, nebo jiná propojení.

Druhá sekce – informační zabezpečení

Tato sekce se specializovala na otázku informací obecně a jejich získávání. První otázka této sekce zjišťuje, jaká nabídka vědecko-technických informačních služeb by mohla zaujmout a jestli jsou podniky za dobré informace ochotny platit. Následující otázka je zaměřená na informace, které by podniky rády měly a nedostávají se jim. Následující otázka se ptá, zda si v podniku myslí, že mají dostatek informací. Bylo zjišťováno, jaké informace se v podniku považují za nejdůležitější a jaké „typy“ informací se v podniku využívají. Dvanáctá otázka zjišťuje, kdo se informacemi v podniku nejvíce zabývá. Přírůstek nových informací je nezbytný pro každou společnost

a proto se další část dotazníku zaměřovala na zjištění, kdo v podniku informace zjišťuje a vyhledává a kdo je do podniku přináší. Další otázka se zajímá o zdroj těchto informací, odkud podniky čerpají informace, a v následující patnácté otázce je zjišťováno, existuje-li v podniku nějaký útvar, knihovna nebo středisko, kde se informace soustřeďují. Tuto sekci uzavírá otázka na způsob inovování podniků a zájem o vývoj oboru.

Třetí sekce – povědomí o informačních profesionálech

V poslední sekci dotazníku jsou zjišťovací otázky zaměřené na povědomí o informačních profesionálech. Zda firmy o informačním profesionálovi slyšely, nebo zda mají alespoň nějaké povědomí o informačních databázích, co si představí pod termínem informační profesionál a poslední otázka dotazníku se ptá na možnosti uplatnění informačního profesionála v podniku a jakou by měly představu o náplni jeho činnosti.

3.4 Předpokládané výsledky průzkumu

Prvotní domněnkou je, že podnikové informační systémy nechybí v žádném podniku. Open-source systémy jsou považovány pro firmy za šikovné řešení, je ale předvídáno, že firmy o tomto řešení systému neví a nevyužívají ho. Dále se tuší, že každý má v podnikovém informačním systému omezený přístup a může vkládat jen informace vyplývající z jeho činnosti. Za obsah informací vložených do systému dle předpokladu by měl zodpovídat vedoucí jednotlivých úseků. Správce systému by měl být ve firmě. Propojení informačních systémů je očekáváno.

Odhaduje se, že firmy budou mít zájem o informace o nových technologiích a nových patentech. Na otázku, zda jsou firmy připravené za dobré informace platit, se počítá s negativní odpovědí. Na otázku, zda mají strojírenské podniky dostatek informací, je očekávaná záporná odpověď s informací, které informace nemohou sehnat.

Předpokládá se, že informacemi se zabývá referentka, sekretářka nebo pracovník administrativního zaměření, avšak bez příčného vzdělání. Neexistence knihoven a informačních středisek je téměř jistá. Hypoteticky většina informací bude pocházet z internetu a odborných časopisů. Zájem o vývoj oboru není očekáván.

U třetí sekce je prognózovaná okrajová nebo žádná znalost pojmu informační specialista. Neočekává se také znalost databází deep webu. Závěr sekce má za úkol vyvolat určitou diskuzi na téma informační specialista a na možnosti využití informačního specialisty v daném podniku.

3.5 Časový rámec průzkumu

Průzkum ve strojírenských podnicích probíhal od února do března 2009. Byl zaměřen převážně na podniky Západočeského kraje. Průzkum nebyl zaměřen na jednu velikost podniků, je tedy průřezem všech typů, malých, středních i velkých podniků.

3.6 Výběr firem

Oslovené podniky jsou vybrány podle následujícího klíče. Navštívené podniky se zaměřují převážně na obráběcí stroje. Velké podobory strojírenství, které se pomalu osamostatňují, např. automobilové strojírenství, zemědělské strojírenství, atd. nebyly cílovou skupinou. Oslovené podniky jsou převážně ze Západočeského kraje, aby bylo zjištěno, zda je v tomto regionu možnost uplatnění ve studovaném oboru. Mezi firmami je z geografického hlediska jen jedna výjimka, ZVU POTEZ a.s. z Hradce Králové. Velikost podniku roli nehrála.

STROJÍRNA TYC s.r.o.

Společnost vznikla v roce 1992 se sídlem v Mýtě se záměrem vyrábět obráběcí stroje, modernizovat je a provádět střední a generální opravy. Její specializací je výroba portálových obráběcích center FVC a portálových brousicích center BPP. Nyní má přibližně 45 zaměstnanců.

WEILER Holoubkov s.r.o.

Tento podnik navazuje na činnost svého předchůdce, který patřil k nejstarším výrobcům obráběcích strojů v České republice a možná i v celé Evropě. První soustruh na ruční pohon byl v Holoubkově vyroben již v roce 1840. Výrobní

sortiment přešel přes zemědělské nářadí a stroje, kovářská zařízení a stroje pro sklářský průmysl před první světovou válkou až na dřevoobráběcí a kovoobráběcí stroje. V současné době je výrobcem soustruhů a jejich komponentů pro mateřskou firmu v Německu. Dále je jedním z předních světových výrobců těžkých radiálních a CNC vrtaček. V podniku je zaměstnáno 280 lidí.

DIOSS NÝŘANY s.r.o.

Historie výroby v Nýřanech sahá až do roku 1872. Přes nejrůznější podnikové aktivity jako je výroba ohradníků pro ohrazení pastvin, přepínačů pro rozhlas po drátě a cívkových souprav pro rozhlasové přijímače dostává do 21. století, kdy rozvíjí program výroby lithium-iontových baterií, výrobu dílů pro kompresory a výrobu ručního elektrického nářadí pro firmu AEG. Podnik se specializuje na kooperační výrobu dílů z plechu a ohýbaných trubek. Podnik zaměstnává cca 1000 pracovníků.

MDS Engineering k.s.

Plzeňský rodinný podnik založený v roce 1994, na základě správně zvolené strategie, flexibility a osobního přístupu ke každému zákazníkovi začal rapidně zvyšovat obrat i zisk, což vedlo k rozšíření firmy, která dále vyrůstá jako partner a dodavatel celosvětových průmyslových leaderů. Nyní je zde zaměstnáno 110 lidí. Předmětem činnosti je strojírenská výroba-obrábění, zpracování plechu a výroba svařovaných konstrukcí. Mezi nově zdárně rozvíjenými činnostmi jsou mechanická montáž strojů a zařízení, výroba rozvaděčů a elektromontáže.

GERWAH s.r.o.

Společnost se sídlem v Dobřanech byla založena v roce 1997 s předmětem podnikání v kovoobrábění, zámečnictví, vývoj, konstrukce, výroba a montáž výrobků zpracovatelského průmyslu – především dílů spojek a hřídelových a nábojových upínek. Hlavním výrobním programem jsou zařízení pro ostříhování výronků při tlakovém lití hliníku a zinku. Společnost je nositelem certifikátu ISO 9001. Tato středně velká společnost zaměstnává 63 lidí.

TGS nástroje-stroje-technologické služby s.r.o.

Tato rodinná firma byla založena v Praze v roce 1991 s podnikatelským záměrem dodávat strojírenské technologie na klíč. Během své historie se společnost rozrostla

na současný stav 62 zaměstnanců, převážně tvořených obchodními zástupci a přesídlila do Holoubkova. TGS si zřídilo pobočku i ve Slovenské republice. Společnost se specializuje na služby pro tisíce českých zákazníků formou dodávání produktivních nástrojů a CNC strojů z Evropy, Asie i Ameriky. Dále se zabývá prodejem obráběcích strojů dovážených z Východní Asie do celé Evropy.

BUZULUK a.s.

Strojírenský podnik se sídlem v Komárově vhodně doplňuje profil České gumárenské společnosti, protože vyvíjí, konstruuje a vyrábí široký sortiment strojů a zařízení pro gumárenský průmysl a široký sortiment písních kroužků. Pracuje zde 707 zaměstnanců.

ŠKODA MACHINE TOOL a.s.

Přední světová firma z Plzně se soustřeďuje na výrobu a montáž těžkých horizontálních frézovacích a vyvrtávacích strojů, těžkých soustruhů, otočných stolů, speciálního příslušenství a mnoha dalších produktů.

Soustřeďuje se na vývoj nových vysoce sofistikovaných strojů s NC řízením s nejvyšším stupněm automatizace a širokým okruhem použití vyhovujícím jakémukoliv požadavku zákazníka. Obráběcí stroje ŠKODA umožňují díky své koncepci sestavení pracovišť pro speciální technologie, například pro opracování výkovků velkých klikových hřídelí nebo pro frézování drážek rotorů turbogenerátorů. Všechny stroje ŠKODA splňují podmínky předpisů EU (CE), případně předpisy ostatních zákazníků. Nejcennějším bohatstvím společnosti je její technické know-how. ŠKODA klade velký důraz na trvalý technický rozvoj. Konstrukce a výzkum stále hledají nové cesty ke zlepšení jednotlivých částí strojů za účelem udržení nejvyššího technického standardu do budoucnosti. Pracuje zde 500 zaměstnanců.

ŠKODA TVC s.r.o.

Plzeňská firma se orientuje na obrábění kovových dílů, komplexní výrobu součástí, modulů a montážních podskupin především pro výrobce dopravní techniky, obráběcích strojů, energetických a jaderných zařízení. Dnes je zde zaměstnáno 159 zaměstnanců.

OLBRICH s.r.o.

Společnost se sídlem v Holoubkově se specializuje na nástroje, modely a formy převážně pro firmu Borgers a další dodavatele automobilového průmyslu. Dále se zabývá produkcí výrobních linek na výrobu linolea a tapet. Jedná se převážně o svařované celky. Momentálně je zde zaměstnáno cca 100 lidí.

ZVU POTEZ a.s.

Tato akciová společnost byla založena jako dceřiná společnost firmy s dlouholetou tradicí v dodávkách pro potravinářský, chemický průmysl a energetiku. Výrobní program společnosti se skládá ze speciálních aparátů pro farmaceutický, energetický, chemický a petrochemický průmysl – tlakové nádoby, trubkové výměníky a chemické aparáty. Dále to jsou pivovary s referencemi více než 200 kompletních pivovarů a 50 minipivovarů a cukrovary s referencemi více než 220 cukrovarů po celém světě.

Společnost je jak generálním dodavatelem technologických zařízení formou investičních celků, tak i dodavatelem kusových dodávek dle přání zákazníka.

ZVU POTEZ a.s. vlastní řadu certifikátů pro výrobu a vývoz a vlastní certifikovaný systém řízení jakosti. Sídlí v Hradci Králové a v současné době je zaměstnáno kolem 520 zaměstnanců.

4 Průzkum potřeb strojírenských podniků v oblasti vyhledávání informací

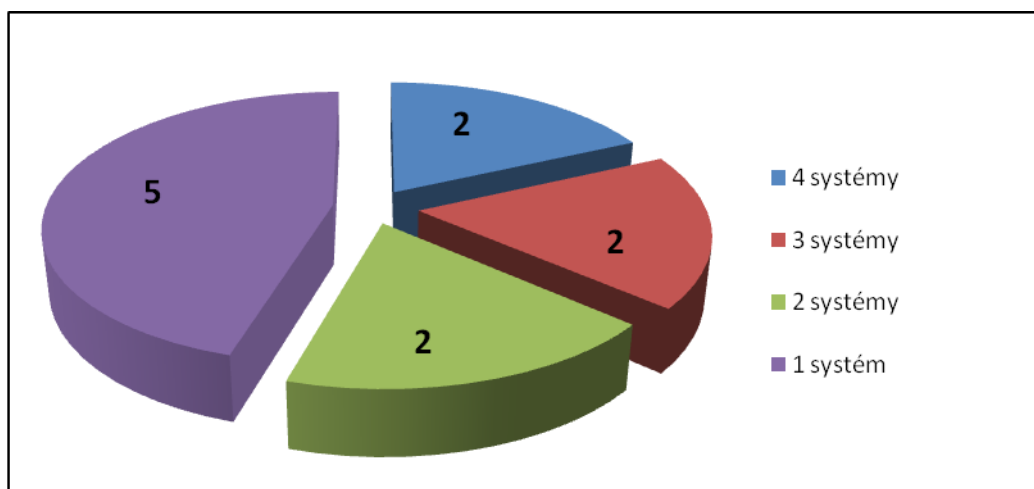
Kontaktování firem spolupracujících na průzkumu probíhalo na Mezinárodním strojírenském veletrhu, který probíhal 15. - 19. září 2008. Ze dvou tisíc osmi vystavujících firem byly vybrány obráběcí a strojírenské firmy ze Západočeského regionu. Na veletrhu byla domluvena většina kontaktů na firmy s tím, že termíny schůzek budou domlouvány po novém roce. Kontaktování firem a následné schůzky probíhaly od poloviny února do konce března. Žádná z oslovených firem neodmítla a při domlouvání schůzek všechny firmy vyšly vstříc.

Komunikace ve firmách probíhala v přátelském prostředí. Nejdříve se rozhovor striktně zaměřoval na dotazník a po vyčerpání všech otázek dotazníku se přešlo k volné konverzaci, ve které respondenti projevovali zájem dozvědět se o oboru informačních studií více. Bylo patrné, že si zástupci firem dávají pozor na to, co říkají, aby nesdělili více informací, než pokládali za nutné. Na otázky odpovídali s respektem, ale ke každé otázce se vyjádřili. Pouze jedna firma se snažila získat odpovědi a přehled o poskytnutých informacích od předchozích dotazovaných firem.

4.1 Využití informačních systémů ve strojírenských podnicích

V každém podniku je informační systém samozřejmostí a je využíván celým podnikem. Systémy jsou většinou nově zaváděny, takže s nimi převažuje spokojenost. Nejsou ale využívány všechny možnosti systémů, jejich funkce a možné operace. Správná funkčnost je silně ovlivněna chybujícím lidským faktorem. Počet systémů v jednotlivých firmách dokumentuje následující graf.

Graf 1: Počet systémů ve firmách

Zdroj: Dotazník BP, Michala Dvořáková

V navštívených firmách neexistují informační systémy na bázi open-source. Většina firem má správce systému ve firmě, který má ale jen omezené možnosti. Hlavním správcem je externě spolupracující odborník ze zaváděcí služby. Jen jedna firma má systém vytvořený přímo pro její potřeby, mají tedy přístup ke zdrojovému kódu systému, do kterého ale nezasahují. Tvůrce systému není zaměstnancem firmy, takže další spolupráce je také na externí bázi.

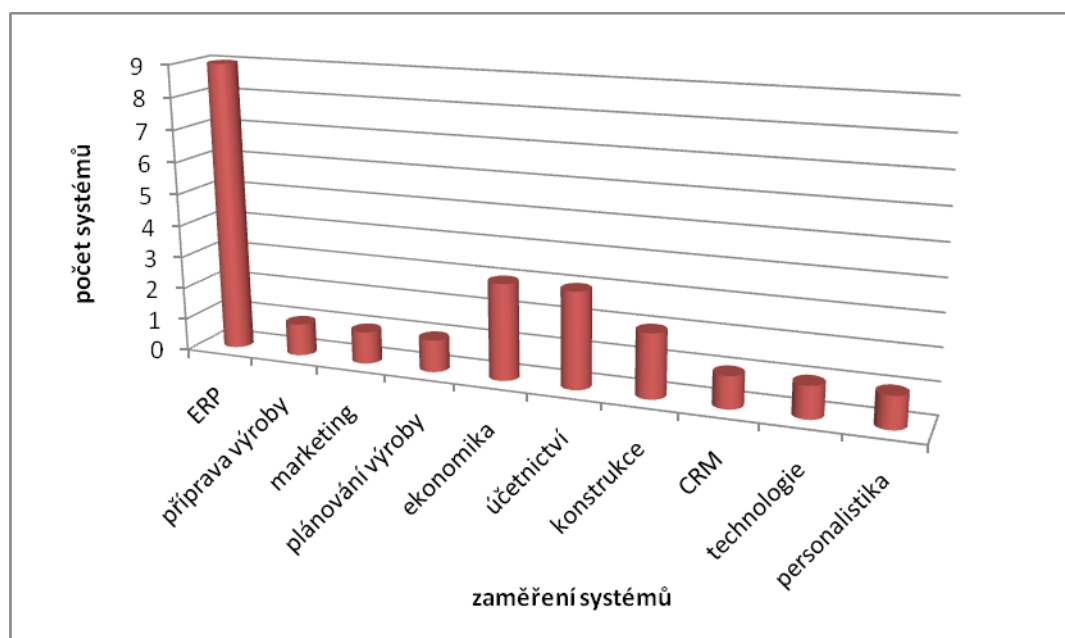
Způsob vkládání dat se ve všech dotazovaných firmách shoduje. Každý uživatel podnikového informačního systému má přidělena určitá oprávnění a může se systémem pohybovat jen v blocích souvisejících s jeho prací. Za správnost vložených informací odpovídá každý sám. Jen v některých firmách za celé oddělení odpovídá vedoucí pracovník. Během jednoho z rozhovorů padl dokonce názor, že není možné, aby byl někdo odpovědný za obsah informací v podnikovém systému. Právě chaos informací v podnikových systémech, a jejich neuspořádanost, jsou příčinou nemožnosti správného užívání informací v systémech obsažených, např. plánování a analýzy nemohou dojít ke správným výsledkům, nebo zbytečně pomalou a zdlouhavou cestou, což je neekonomické. Jinak je ale běžné, že správce systému ve firmě si z nějaké části může systém sám upravovat a přizpůsobovat firemním potřebám.

Propojenost systémů se zákazníky nebo kooperanty neexistuje. Jediná z dotazovaných firem má možnost nahlížet do systému v Severní Karolíně, ale to pouze pro zajištění, zda-li již jejich dodávka dorazila na tamější sklad. Existující

propojení systémů je propojení do zahraničí k mateřské firmě, nebo propojení více systémů v jednom podniku.

Propojení mezi informačními systémy jednoho podniku bývá formou dávek za určitý časový interval, přímá aktualizace dat v obou systémech najednou neprobíhá. Používání více informačních systémů v jednom podniku je běžnou praxí. Nejčastější zaměření systémů je na účetnictví, výrobu, technologii, personalistiku,... Větší polovina podniků dává této možnosti přednost, před jediným systémem, ve kterém by byly obsažené informace všechny.

Graf 2: Zaměření systémů ve firmách

Zdroj: Dotazník BP, Michala Dvořáková

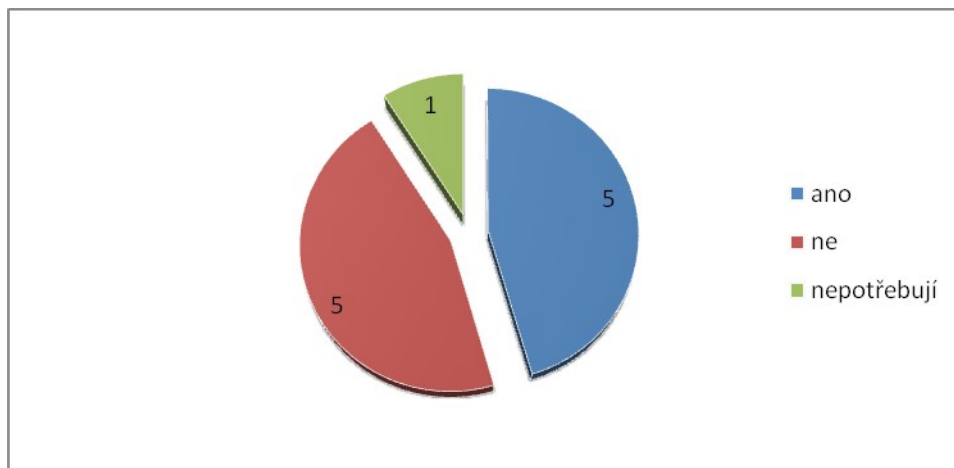
4.2 Informační zabezpečení strojírenských podniků

Přestože tato část dotazníku byla respondenty chápána jako nejproblematictější a nejhůře hledali odpovědi, získané informace patří k nejcennějším z celého průzkumu. Velmi překvapivou informací je, že jsou firmy ochotné za přísun kvalitních informací platit a i se tak děje. Firmy často využívají konzultantských firem.

Při zjišťování dostatku informací se firmy rozdělují. Některé firmy si myslí, že mají správných informací dostatek, některé cítí dostatek informací, ale neumějí posoudit jejich pertinenci, jiné firmy pociťují informací nedostatek. Na základě

rozhovorů je ale zřejmé, že firmy jsou se svými informacemi spokojeny jen proto, že neví, jaké další informace by mohly požadovat a následně vlastnit. Graf číslo 3 znázorňuje názor firem na to, zda mají dostatek informací pro svoji činnost.

Graf 3: Mají firmy dostatek informací?

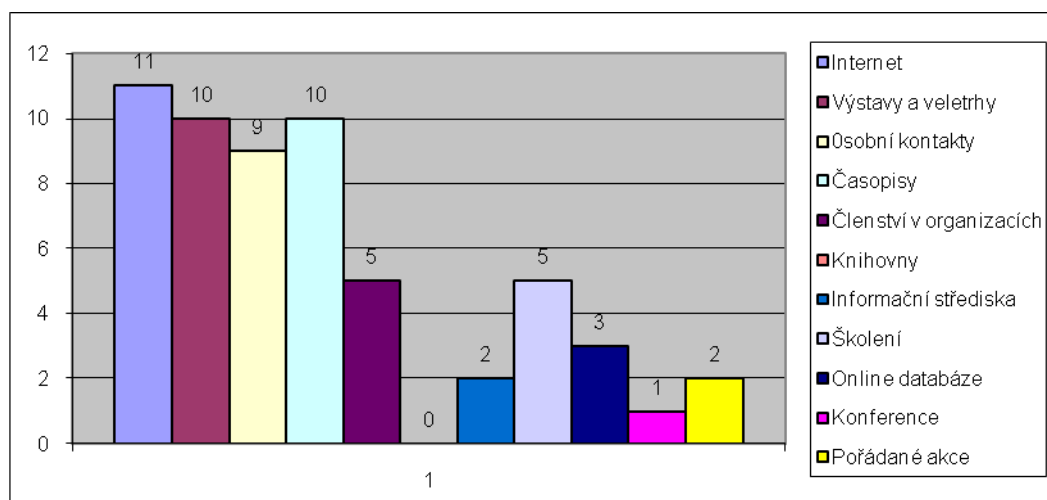
Zdroj: Dotazník BP, Michala Dvořáková

Nejdůležitějšími a nejvyužívanějšími informacemi jsou informace ekonomické. Firmy mají největší zájem o zprávy o konkurenci, o ekonomické statistiky, marketingové informace, obchodní informace. Za nejcennější, ale nejnedostupnější, firmy považují cenové informace, tedy za kolik se co kam prodává, jaké ceny má konkurence,... Jeden z podniků by měl zájem o včasné informace o vypisovaných domácích, ale hlavně zahraničních tendrech a veřejných soutěžích. Z této oblasti pociťují silný nedostatek včasných informací. Když už se tyto informace objeví, je pozdě, aby se firma mohla zúčastnit. Další informační potřebu by uspokojily informace o možnostech uplatnění pro malé firmy na zahraničních trzích.

Informace získávají strojírenské podniky nejvíce z internetu, výstav a veletrhů, osobními kontakty, z časopisů, členstvím v organizacích a svazech. Podnikové knihovny ani informační střediska dnes ve firmách neexistují, a pokud se ještě někde nějaké pozůstatky knihoven nachází, nefungují. Většina firem se musí zabývat normami, které mají buď v papírové formě, a má je na starosti jeden pracovník, který se tím zabývá, nebo mají předplacený přístup do databáze norem a

nejčastějším správcem je vedoucí technologického oddělení. V jedné firmě existuje útvar dokumentace. Specialisté na informace přicházející z okolí podniku v podnicích nefigurují. Povinností každého zaměstnance je zjišťovat si potřebné informace sám.

Graf 4: Zdroje informací

Zdroj: Dotazník BP, Michala Dvořáková

4.2.1 Informační potřeby strojírenských podniků

Zarážející situací je, že strojírenské podniky neprojevují zájem samy si zjišťovat nové informace o technickém vývoji, nových postupech výroby, atd. Argumentují tím, že tyto informace nepotřebují, protože vyrábějí na zakázku. To znamená, že klient si sám zjišťuje novinky a pak přichází s hotovým požadavkem a firma dle dodaných informací a dokumentace vyrábí. Stejně tak je překvapující, že se firmy nezajímají o právní a legislativní informace trhů, na kterých působí. Předpokládají a považují za samozřejmé, že o tyto informace se postará klient.

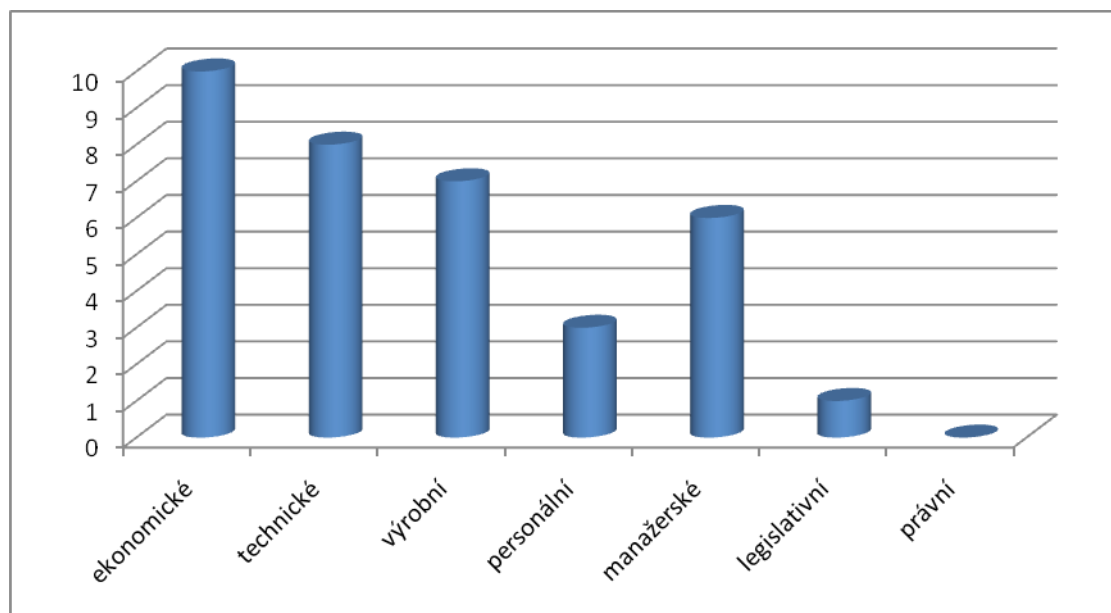
Pouze jedna společnost projevila zájem o dodávání vědecko-technických informačních služeb. Zájem projevují o rešerše, výběr z technické literatury a patentové informace. Další firma by měla největší zájem o marketingová šetření u jejich zákazníků. Jedna z menších firem se připojila do databáze Kompass, s kterou je velmi spokojena a nemá další informační potřebu. V další společnosti se cítí přehlceni informacemi od externí dodavatelské firmy.

Většina firem nemá vůbec žádný zájem o patenty, které údajně nepotřebují, ale požadují informace o stále nových normách.

Tabulka 1: Typy využívaných informací

Firmy	STROJÍRNA TYC s.r.o.	ZVU POTEZ a.s.	MDS Engineering k.s.	TGS nástroje-stroje- technologické služby s.r.o.	BUZULUK a.s.	GERWAH s.r.o.	DIOSS NÝŘANY s.r.o.	WEILER Holoubkov s.r.o.	OLBRICH s.r.o.	a.s.ŠKODA MACHINE TOOL	ŠKODA TVC s.r.o.	
druh informace												SUMA
ekonomické	0	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	10
technické	1	1	1	1	1	1	0	0	0	1	1	8
výrobní	1	1	1	0	1	1	0	0	0	1	1	7
personální	0	0	1	0	0	1	0	0	0	1	0	3
manažerské	0	1	1	1	0	1	0	0	0	1	1	6
legislativní	1	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	1
právní	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0

Graf 5: Graf potřeb informací - viz tabulka

Zdroj: Dotazník BP, Michala Dvořáková

4.3 Informační profesionál ve strojírenských podnicích

Jeden z respondentů zastupující malé firmy se na žádné odborné akci, konferenci, veletrhu, semináři, nesetkal s informačními profesionály, ani s informací o informačních databázích deep webu. Projevil ale zájem o detailní objasnění tohoto oboru a možnostech náplně činnosti takového zaměstnance. Možnost zaměstnávat takto specializovaného člověka ho nadchla a považuje ji za velmi přínosnou pro firmu. Zároveň ale konstatoval, že jejich firma je přeci jen malá, aby platila takto specializovaného člověka. V případě růstu firmy, by o informačního pracovníka zájem určitě měli. Jeho náplní by bylo zjišťování informací o zahraničních trzích, zjišťování novinek a inovací v oboru. Hlavní činností by bylo monitorování konkurence.

Respondenti středně velkých strojírenských firem se shodli, že se s pozicí informačního specialisty ještě nesetkali. Dostalo se jen jedné kladné odpovědi, kde je informační profesionál chápán jako profesionál ve svém oboru, který perfektně ovládá a s kterým firma spolupracuje jako s externím konzultantem. Myšlenka informačního profesionála, jako člověka výborného ve svém oboru zazněla vícekrát. Ve firmě, kde se s informačním specialistou nesetkali, si jeho náplň činnosti představují jako shromažďování informací potřebných pro firmu, bez ohledu na oblast informací.

Otázka uplatnění informačního profesionála ve strojírenských podnicích ukázala různorodost myšlení jednotlivých strojírenských podniků. I ve středně velké firmě se dostane odpovědi, že jsou příliš malou firmou, aby zaměstnávali informačního profesionála. Jiným důvodem je jeho nepotřebnost, protože práce, kterou může informační profesionál nabídnout je prací každého technologa, ekonoma nebo marketingového úseku, kde je povinností každého si zjišťovat potřebné informace sám. Padl i názor, že by v podniku jistě využití našel, ale bylo by těžké toto místo prosadit. Pro neuplatnění informačních pracovníků v České republice mluví fakt, že zde máme spoustu cizích firem, které své zázemí mají v jiném státě, kde se o celém firemním koloběhu rozhoduje, a v České republice se jen daná rozhodnutí vykonávají.

Velké množství získaných odpovědí se opakuje i u velkých strojírenských firem. Nevíra v prosazení místa informačního pracovníka, nepotřebnost, jeho představa jako vedoucího informatiky, který by se staral o údržbu systému, v lepším případě z hlediska obsahového. Padla i nedůvěra ve znalosti informačního

profesionála s odůvodněním, že by tuto práci jistě lépe zastal člověk vysokoškolsky vzdělaný v oboru, tedy strojírenství nebo ekonomie, s měsíčním kurzem na „informačního profesionála“, protože je nemožné, aby se informační profesionál dovzdělal na vysoký stupeň odbornosti v oboru.

V jedné firmě externě spolupracují s konzultačními firmami a dříve se spolupracovalo i s firmou, která byla pověřená doplňováním informační databáze články o jejich firmě. Externí spolupráce jim vyhovuje a nemají potřebu zaměstnávat vlastního člověka.

Jen v jedné firmě rovnou padl návrh na náplň práce i finanční hodnocení. Byla navržena částka 50 000 Kč/měsíčně na náklady na jednoho pracovníka, který by zajišťoval veškerý informační servis pro podnik. Hlavní činností by bylo dodávání potřebných informací ostatním technicko-hospodářským pracovníkům.

5 Porovnání současného využití služeb informačních pracovníků s možnostmi, které mohou nabídnout.

Úspěšnost a schopnost podniku obstát v konkurenci záleží především na dobrém vedení organizace. Pravou rukou vedení by ve společnosti měl být informační specialista, neboť v dnešní informační společnosti by vedení nemělo zapomínat na 3 své důležité role – řízení informačních toků, řízení inovací a tvorbu intelektuálního vlastnictví, řízení neustálých procesů učení. Z těchto důležitých rolí vedení vyplývá velmi široký realizační prostor pro informační pracovníky.

Za nejslabší místo v podniku se všeobecně považuje lidský faktor. Podniky se potýkají v mnohem větší míře se špatným šířením informací mezi jednotlivými zaměstnanci, než jejich nedostatkem. Informační pracovníci by měli v podniku budovat prostředí sdílení informací a důvěry. Měli by vést zaměstnance k využívání a nepodceňování interních informačních zdrojů, jako jsou spoluzaměstnanci, pracovníci obchodního úseku, marketingu, záměrů ze služebních cest, konferencí, apod. Využívat znalostní potenciál všech spolupracovníků organizace, schopnost se od nich učit a využívat nové znalosti rychleji a efektivněji, může být jednou z mála dlouhodobě udržitelných konkurenčních výhod.

5.1 Strategie získávání informací

V záplavě informací a jejich zdrojů pro firmy bývá hlavním problémem volba vhodné strategie, umožňující získat rychle a efektivně požadované informace. Informační exploze lze do jisté míry zvládnout odborným hodnocením informací, citační analýzou, výběrem primárních pramenů, rozvojem informačních technologických nástrojů a metod, např. media mining, text mining, zdroje znalostí. Tyto možnosti jsou spojeny s metodami vytváření nových databází, i s novou generací vyhledávacích prostředků ve více sofistikovaných prostředích, jako jsou databázová centra a digitální knihovny, nebo v prostředí méně sofistikovaném a méně uspořádaném, internetu. Metody vytěžování textu jsou velmi účelné a perspektivní, protože 80% všech světových elektronických dat je uloženo v textové podobě. *Efektivní vyhledávání informací a jeho aplikování „ve správnou dobu správnými (...) lidmi“ je sice jen jedním, ale strategickým aspektem úspěšnosti v novodobém prostředí. Jsme již nyní součástí společnosti znalostí, ve které*

schopnost vyhledat relevantní informace patří mezi konkurenční výhody (...).
[PAPÍK, 2001].

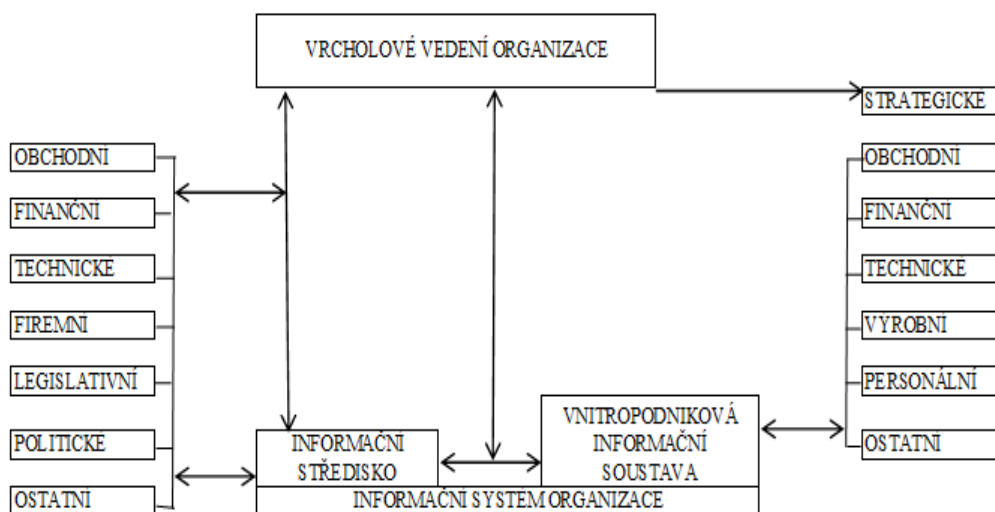
5.1.1 Zdroje informací

Mezi nejvhodnější zdroje informací patří zápisy z porad a briefingů, záznamy o prodeji a postojích klientů, vnitropodniková pravidla hospodaření, nařízení vedení organizace, rozpočty a plány investic, marketingové zprávy, zprávy o stavu projektů. Prvotřídní externí informace se čerpají z původních zpráv tiskových agentur, zpráv z médií, z kapitálových a peněžních trhů, zprávy ČSÚ, ČNB, znění zákonů a vyhlášek. Velmi důležitým zdrojem informací mohou být vlastní průzkumy trhu. Zadání průzkumu s jasnými cíli může poskytnout specifické informace potřebné k rozhodnutí.

Při získávání informací pro správné rozhodování vedení firmy, by se neměly přehlížet základní informace, jako informace kancelářské, registrační, identifikační a referenční, informace o organizaci firmy, o jejím externím i interním členění a zapojení firmy, informace o personálním vybavení, historickém vývoji, strategii rozvoje firmy, technický a technologický popis výroben, souhrny z jednání, ekonomické, obchodní a marketingové informace, výroční zprávy, a další.

I když všechny externí informace mají svůj nesporný význam pro podnikání organizace, zvláštní význam mají co nejpodrobnější informace o konkurenčních organizacích. Dělení je zcela neformální a jediný cíl – usnadnit třídění získaných informací a usnadnit jejich sumarizaci do informačního profilu hodnoceného subjektu. Většinou se v souboru informací o konkrétní organizaci setkáme s následující, uživatelsky preferovanou strukturou [VYČÍTAL, DIAČIKOVÁ, VÁCHOVÁ, 2005].

Obrázek 1: Informační toky

Zdroj: VYMĚTAL, Jan; DIAČIKOVÁ, Anna; VÁCHOVÁ, Miriam. Informační a znalostní management v praxi

5.2 Zdroje strojírenských podniků

Strojírenské podniky získávají nejvíce informací z internetu. Tento zdroj informací je velice obsáhlý, ale skrývá velké nedostatky, které mohou velice ovlivnit správnost a relevantnost informací. Firmy by si měly uvědomit, že značná dávka informací a internetových informačních zdrojů nelze ověřit, což je způsobeno liberálností prostředí, která umožňuje publikovat a následně vystavit komukoliv, cokoliv, kdekoliv a v jakékoliv formě. Přestože specifickou výhodou internetu je schopnost rychlé aktualizace, prezentované informace často bývají zastaralé a neaktuální. Firmy by měly informace získané z internetu dále využívat až po ověření z více zdrojů.

V současné době jsou firmy ve fázi zjišťování svých vlastních informačních potřeb a je pro ně existenciálně nezbytné se co nejrychleji zorientovat a začít systematicky získávat informace uspokojující tyto potřeby. Firmy by měly přehodnotit svůj způsob získávání informací, který je z podstatně větší části obrácen do vnitropodnikového systému a pouze zanedbatelné procento informací je registrováno z okolí podniku. Toto čerpání informací bylo většinou zohledněno při zavádění podnikových informačních systémů, které dokážou zjistit jakékoliv informace o dění ve firmě, dělat what-if analýzy interních informací. Ve chvíli, kdy se firma rozhodne získávat informace ze svého okolí ve větší míře, nebývá na to

připravena. Přichází jen proud nestrukturovaných zpráv, které není nikdo schopen kvalitně zpracovávat a u firmy dochází k informačnímu zahlcení.

5.3 Úroveň zpracování informací v podniku

Obsahovou správnost vkládaných informací do podnikového systému uhlídat nelze. I když by to podniky potřebovaly, není to v silách informačního pracovníka. Pozorováním jsem ale zjistila, že pro správné využívání podnikových informačních systémů je možné udělat hodně. Lidé, kteří mají systém na starosti, k tomu mívají i další práci, tudíž se systému nemohou naplno věnovat. Nové zaměstnance nikdo neškolí, stávající zaměstnanci znají jen práci s jejich sekci v systému a dále se o systém nezajímají. Zaměstnancům by se mělo vytvořit obecnější povědomí o systému jako celku, provázanosti dat, atd., přispělo by to k efektivnějšímu využívání, byť jen v jedné části podniku. Lidé do systému mechanicky vkládají znaky, ale o jejich další procesy a další využití se většina zaměstnanců nezajímá.

Noví zaměstnanci by měli absolvovat školení pro práci v systému. Na škodu by nebylo vydávat jednoduché krátké manuály, které normální zaměstnanci nemají. Pokud se nastavení systému změní, bylo by dobré oznámit změnu všem zaměstnancům, kterých se to týká a ne jen vedoucím pracovníkům.

Běžnou praxí je mít v systému staré, již nepotřebné informace, duplicity, stejné zákazníky pokaždé pod jiným jménem... Informace je výrobním faktorem, a proto se s ní musí efektivně zacházet. Přestože jsou informace nemateriální, v systémech bývá velké množství informačního odpadu. Vzniká neefektivním způsobem ukládání a třídění dat a souborů, prakticky u každého pracovníka na jeho osobním PC. Díky stále rostoucím kapacitám pamětí uživatelé nepovažují za nutné nepotřebné informace včas a pravidelně odstraňovat. Systém se tak stává nepřehledným. Pravidelně odstraňovat by zaměstnanci měli jakékoliv soubory ve sdílených složkách, protože vyhledání správného dokumentu se stává zdlouhavým a lidé dají přednost vytvoření nového záznamu, čímž se situace zhorší.

5.4 Kvalita a včasnost informací

Ať už firmy odpovídaly jakkoli, člověk, který by se neztratil v záplavě informací valících se na firmy, by firmám značně ulehčil jejich pozici. I firmy bez potřeby informačního profesionála by se, ať už cíleně získávanými informacemi, nebo filtrací množství informací valících se na podnik, mohly posunout o kus dále. Klid firem, které se nezabývají inovacemi vlastního výrobního programu, s kterým čekají, jaké novinky po nich bude klient chtít, je zarážející. Vývoj firmy až při poptávce potenciačního klienta, nepovažuji za dostačující a překvapuje mne, že takovéto firmy bez vlastní iniciativy jsou pro klienty atraktivní. Jen čas nám asi ukáže jejich dobu konkurenceschopnosti na strojírenském trhu. Z pasivně vyčkávajících firem, by se mohly stát aktivní a úspěšné firmy.

Z typů informací se firmy nejvíce zajímají o ekonomické informace. Přesto je ale cíleně nevyhledávají a nezískávají. Zaměstnání informačního specialisty by systematické získávání těchto informací mohlo podnik přivést na nové trhy.

Získávání informací z osobních kontaktů informačního specialisty těžko nahradí, ale z nejčastěji „dolovaného“ zdroje – internetu, informace získá pravděpodobně rychleji a s vyšší relevancí. Některé firmy opouštějí od vysílání zaměstnanců na konference jednotlivých svazů. Aby se tím nemuseli zdržovat zaměstnanci od vlastní práce, mohl by podnik reprezentovat informačního specialistu. Pro podnik by byla škoda přijít o členství v nějakém svazu či sdružení, neboť je to jediná možnost, jak se dostat k určitým zdrojům s vysokou informační hodnotou. Při zaměstnání informačního specialisty v podniku, by se určitě nemělo stát, že by nějaké informace chyběly, nebo přicházely pozdě.

5.5 Cena informace

V současné době se ve strojírenských podnicích se informační profesionálové nenacházejí. Největší příčinou je neznalost lidí informačního oboru. Ve firmách dávají přednost informacím, které si zjišťuje každý zaměstnanec sám, před nabídkou informačních služeb na klíč od informačních specialistů. Vedení firem informace nepovažuje za tolik hodnotné, aby kvůli nim přibýly náklady na zaměstnance. Hledání informací nepovažují za natolik složité, aby to nezvládli řadoví zaměstnanci.

Pertinence informace a rychlost nalezení roli nehraje, protože v České republice se stále ještě nechápe fakt hodnoty jednotlivých informací.

Z kontaktu s lidmi mimo informační obor vím, že s nalezením správné informace mají problémy. Vyhledávání jim trvá delší dobu a v případě neúspěchu, nebo velkého množství informací, od hledání relevantní informace upouštějí a odcházejí, nebo se spokojí s nekvalitní informací.

5.6 Hlavní nedostatky ve využívání informací

Firmy stále nepochopily, že informace mohou přinášet hodnotu a mohou být hlavním aspektem konkurenceschopnosti. Informace se stále nepovažují za stejně důležité, jako je kapitál a ostatní aktiva.

Hlavní nedostatky využívání informací spočívají v nestanovených informačních strategiích podniků. Informace jsou získávány nesystematicky, spíše náhodou. Získané informace neprocházejí důslednou analýzou a nedávají se do kontextu s ostatními získanými informacemi. Firmy nejsou zvyklé využívat informace z okolí podniku v takovém množství, jako využívají interní informace. Může se tak snadno stát, že se včas nepřizpůsobí trhu.

Současný trend nedostatečného využívání znalostí seniorů je velkým rizikem pro uchování znalostí v organizaci. Jejich propouštěním do důchodu se firmy často připravují o část hodnoty podniku, která je v dnešní době tvořena převážně znalostmi a know-how. V České republice se sdílení znalostí nevyužívá v takovém množství, jaké by bylo žádoucí, proto bavíme-li se o znalostech, které jsou v podniku, jedná se převážně o tacitní znalosti a know-how jednotlivých pracovníků, které s jejich odchodem podnik ztrácí, neboť nejsou předávány dál. Proto můžeme seniory považovat za nejvýznamnější a nejcennější skupinu pracovníků, týkající se znalostí. Využívání jejich znalostí a celoživotních zkušeností je vysoce žádoucí. Velice efektivní by bylo získat seniora, který se oborem zabývá celý život, nejlépe s co nejdelší praxí v našem podniku, do informačního střediska nebo oddělení.

6 Nabídka informačních služeb pro Weiler Holoubkov s.r.o.

Činnost, která by měla být náplní informačního specialisty je v podnicích často vykonávána roztržitě a nesystematicky různými pracovníky na různých pozicích. Vedení podniku většinou ani neuvažuje o alternativě, kdy by informace v podniku byly systematicky zpracovávány na jednom místě.

V informační společnosti je cílem informačních pracovníků poskytovat kvalitní informační služby, za minimálních nákladů, maximálnímu počtu uživatelů, za minimální administrativní náročnosti, v požadované formě. Tyto služby jsou poskytovány především pro strategické řízení firmy, za optimálního využívání informačních zdrojů a informačních technologií. Cílem by mělo být zvyšování konkurenceschopnosti organizace, snižování rizikovosti rozhodování a v konečné fázi zvyšování zisku.

6.1 Výběr podniku

Modelová nabídka informačních služeb pro strojírenský podnik je vytvořena pro podnik Weiler Holoubkov. Tato firma byla vybrána, protože se jedná o velkou firmu, která projevila zájem o zaměstnání informačního specialisty. Weiler Holoubkov má v získávání informací a jejich správném využití velké nedostatky, které se nyní snaží vyplnit zaváděním nového podnikového informačního systému, který je ale převážně zaměřen na informace interní.

Tato firma vyrábí obráběcí stroje a dodává je do celého světa, v její výrobní třídě není moc konkurentů a firma má jistě zájem si toto postavení udržet a expandovat na nové trhy. Nepředpokládá se, že by firma chtěla investovat do placené databáze, přesto jsou zde pro informačního specialistu velké možnosti uplatnění. Využitím služeb informačního specialisty může firma rychleji a inteligentněji reagovat na změny, nebo ještě lépe reakci nahradit akcí.

6.2 Současný stav informačního zabezpečení podniku

Informační prostředí strojírenských firem charakterizuje malá přehlednost o nabízených informačních zdrojích a službách, nesystematické využívání produktů a služeb, relativně pomalé rozšiřování vědomí o tom, že kvalitní informace jsou

dobrou investicí, za kterou je nutno zaplatit odpovídající cenu a pomalé a postupné doceňování významu informací pro strategický rozvoj firem.

Současná hospodářská krize negativně ovlivňuje funkce a pozice všech druhů informačních pracovníků. Firmy, místo aby zvyšovaly svou konkurenceschopnost na základě nových poznatků a technologií, které jsou podloženy informacemi zprostředkovanými od knihovníků z posledních podnikových knihoven, propouštějí tyto zaměstnance a tato činnost se utlumuje.

Ve firmách informace často přicházejí pozdě, jsou příliš podrobné a obsáhlé. Do jednotlivých oddělení tak proudí nesoudržné a často i protichůdné informace. Stává se, že potřebná informace, která je žádána, není k dispozici, ale informace, které je zapotřebí chybí.

6.3 Návrh informačních služeb

Na základě provedeného průzkumu a znalostí toho podniku, je navrženo vytvoření informačního oddělení. Pro začátek informačního zabezpečování jsou přijati dva až tři informační pracovníci s odpovídajícím vzděláním. Předpokládá se vzdělání informačního směru. Dále je žádoucí, aby v týmu působil jeden senior, s několika desítkami let odborné činnosti v tomto podniku, který by předával své zkušenosti a znalosti svým spolupracovníkům a zabezpečoval by poradenské, konzultační a odborné oblasti.

Nabídka informačních služeb pro tento podnik se skládá z následujících oblastí:

- a) Knihovnické služby
- b) Redakční činnost
- c) Koordinace prezentace firmy
- d) Podpora informačního systému
- e) Informační služby
- f) Znalostní management
- g) Competitive intelligence

a) Knihovnické služby

Mezi služby knihovnického servisu patří registrace do informačních databází, objednávání, získávání a zpracovávání veškerých odborných dokumentů, převážně časopisů. Ty by po zpracování byly předány konkrétním osobám k prolistování, nebo dle zájmu jednotlivých uživatelů by mohly být dále z informačního oddělení distribuovány už jen vybrané články. Povinností informačního pracovníka by byla evidence těchto dokumentů, u kterého pracovníka se nachází, a takto aktualizované seznamy vyvěšovat na nástěnku, aby ostatní zaměstnanci měli přehled o získávaných dokumentech, s možností jejich výpůjčky od vlastníka. V případě zájmu o doporučující rešerše článků, by časopisy mohly zůstat u informačních pracovníků, kde by se z nich budoval fond.

b) Redakční činnost

Informační pracovníci budou vytvářet vlastní firemní časopis, ve kterém by mimo jiné zveřejňovali dostupnou podnikovou literaturu, přehled výstav, veletrhů, kongresů a seminářů, zpráv z dění uvnitř firmy, nejdůležitější zprávy z okolí podniku, které nějakým způsobem podnik zasáhnou. Mohly by se touto cestou představovat informační zdroje, které jsou vhodné k využívání. Neměla by chybět propagace vlastních služeb.

c) Koordinace prezentace firmy

Mezi pracovní náplň bude patřit udržování členství v organizacích, případně doporučování členství v organizacích, kde firma není a bylo by vhodné tam být, protože je to přístup k omezeným informačním zdrojům typu šedé literatury, kde je možnost získávat velmi cenné informace. Do této kategorie služeb by se dalo zahrnout i shromažďování informací o výstavách a veletrzích a následná pomoc s prezentací firmy na nich.

d) Podpora informačního systému

Co se týče podnikového informačního systému, informační pracovníci by o něm měli mít velmi dobré znalosti, aby dovedli jednotlivým zaměstnancům poradit s jeho využíváním. Pro nové zaměstnance by pořádali školení a mohli by vydávat aktualizovanou zjednodušenou příručku k užívání informačního systému.

e) Informační služby

Informační oddělení by mohlo mít na starost filtraci informací pro vedoucí pracovníky, aby nebyli přehlceni informacemi. Součástí náplně informačních pracovníků bude recenzní činnost, analyzování a vyhodnocování informací. Důležitým faktorem je rychlost a včasnost rozšiřování a předávání informací. Informace by měly být předávány do 24 hodin.

Problémem vedoucích pracovníků je skutečnost, že se jim dostává přemíra informací, které nevědí jak zpracovat. Tyto pracovníky je nutné naučit s informacemi pracovat, tedy je získávat, ale hlavně předávat, zpracovávat a vyhodnocovat způsobem, který by firmě přinášel odpovídající prospěch. Na přání by se mohly sestavovat řešerše.

f) Znalostní management

Tento druh managementu je založen na předpokladu, že mezi hlavní strategické zdroje v organizaci patří znalosti. Znalostní management chce dosáhnout co nejúčinnějšího využití znalostí v organizaci podporou sdílení znalostí za účelem co největšího podnikatelského úspěchu. Cílem je vytvoření takového komunikačního prostředí organizace, v němž je vzájemná důvěra zaměstnanců a ochota sdílení duševních statků narušována co nejméně. Chceme-li úspěšný znalostní management, musí se stát pozadím života organizace, ne pouze koncepcí informačního oddělení. Proto je pro něj důležité získat všechny členy organizace. Jedná se o komplexní záležitost, zasahující do všech oblastí podniku.

Maximální využívání znalostního potenciálu všech spolupracovníků organizace i externích znalostních zdrojů bude základem poskytovaných služeb. Je nutné využívat a nepodceňovat interní informační zdroje, jako jsou spolupracovníci, zaměstnanci obchodního úseku, marketingu, záměry ze služebních cest a konferencí, aj. Je to schopnost optimálně využívat pracovníky, kteří znalosti vlastní, jsou schopni znalosti vytvářet, ochotni je s organizací ve vhodné míře sdílet a účelně je v ní využívat.

Pro dosažení cílů organizace je důležitá schopnost učit se a využívat nové znalosti rychleji a efektivněji než konkurence. Mezi nejvýznamnější příčiny, které by měly organizaci nutit ke změně, patří zvyšující se rychlost a frekvence změn, rychlé

zastarávání informací, skutečnost, že informace a informační technologie přestávají být zdrojem konkurenčních výhod a novým zdrojem se stávají lidské znalosti.

Role jednotlivce, jeho myšlení, intuice, motivace, průběžné vzdělávání, významně vzroste. Informační oddělení bude vedení firmy poskytovat vyhodnocené informace do variantních návrhů řešení k rozhodnutí o optimální realizovatelné variantě, snižování rizikovosti rozhodování i podávání návrhů na optimalizaci podnikatelské a komunikační strategie organizace. Informační oddělení by mělo být kvalifikovaným partnerem a oponentem všech strategických záměrů.

Významnou činností je budování vlastní interní informační databáze, zaměřené na uchovávání znalostí a know-how vlastních pracovníků. Je nutné ale překonat významné problémy současnosti – ochotu týmové spolupráce, ochotu poskytnout všechny své znalosti a know-how ve prospěch svého zaměstnavatele.

Z pohledu vedení podniku se jedná o řízení a podporu znalostí zaměstnanců, kteří jsou schopni jejich využíváním vytvářet nové nápady. V podstatě jde o systematické procesy hledání, vybírání, organizování a prezentování informací způsobem, který zlepšuje porozumění pracovníka specifické oblasti zájmu.

Firma by si měla uvědomit, že dnes jedinou konkurenční výhodou firma může mít jen ve svých znalostních pracovnících.

g) Competitive intelligence

Competitive intelligence (CI) se označuje problematika shromažďování, analyzování a vyhodnocování informací o firmách. Jedná se o oblast, kde se velmi rychle projevují nové technologie, jako je data mining, nebo web mining. Nejdokonalejší podoba CI spočívá v týmové práci informačního specialisty a oddělení obchodu, nebo marketingu.

Prvním krokem k poznání požadovaných firem, je shromáždění informací o nich. Informace musí být komplexní, systematické, aktuální a věcné, protože se tyto informace různých typologií dohromady skládají a tvoří mozaiku obrazu o konkurenci. V CI se také zajímáme o informace z okolí sledovaných subjektů (při zájmu o vstup na nové trhy) jako je trh, stát, právo a legislativa, politické a demografické souvislosti. Se všemi shromážděnými informacemi následně probíhají procesy analýzy a syntézy dat, které se transformují do strategických znalostí.

Tyto informace se často neuceleně vyskytují v nejrůznějších zdrojích a teprve jejich syntézou, lze získat úplný obraz možností konkurence. Dávání informací do vzájemných souvislostí zlepšuje schopnost předvídání změn na trhu a mapování nových, potencionálních konkurentů.

Využíváním metod CI je možné učit se z chyb ostatních a zvyšovat tak vlastní kvalitu a efektivnost.

Vytěžují se zásadně otevřené veřejně přístupné zdroje. Pro CI existují převážně dvě formy informačních zdrojů – zdroje nepublikované a nezveřejněné a zdroje publikované a zveřejněné. Shromažďování informací prostřednictvím těchto zdrojů firmě umožní získat konkurenční výhodu. Firma tak bude mít srovnání s jinými firmami, bude mít přehled o chování a cílech konkurence, čímž se bude předcházet „nepříjemným překvapením“, případně bude šance se konkurencí vzdálit dopředu.

K tomu poslouží vytěžování finančních a kreditních informací. Dále je dobré sledovat přehledy, katalogy, rejstříky firem, burzovní zprávy, tiskové zprávy, zprávy popisující trhy a průmyslová odvětví, informace o výrobcích, záležitosti intelektuálního vlastnictví, dokumenty právního a legislativního typu, konferenční a veletržní materiály, zdroje informací o tendrech, informace vázající se k teritoriím a poskytující charakteristiky zemí.

Samozřejmostí by měla být povinnost ověřovat pravdivost a serióznost zdrojů informací. Jediný informační zdroj je nespolehlivý. Informaci je nutno si potvrdit v dalším zdroji. Dokud se tak nestane, je nutno ji považovat za polotovar, se kterým se dá pracovat, ale nesmí se nikdy začít vydávat za ověřenou skutečnost. V případě ověřování kreditních informací ve více zdrojích, by se informační pracovníci měli předtím seznámit s vazbami těchto agentur, neboť zde fungují dohody o vzájemné výměně firemních informací a zbytečně by se tak utrácely peníze společnosti.

Dalšími způsoby získávání cenných informací jsou osobní kontakty, účast na konferencích a veletrzích, sledování veřejných médií, individuální komunikační schopnosti. Nedílnou součástí je shromažďování informací o vlastním podniku.

Cílem informačních pracovníků v podniku je poskytovat maximálně vyhovující služby za minimální ceny maximálnímu počtu uživatelů s minimální administrativní

náročností v optimálním čase a optimální formě, poskytovat vyhodnocené informace ve formě alternativních návrhů přímo použitelných pro rozhodovací proces, zejména v oblasti taktického a strategického řízení, realizovat průběžný informační servis pro střední a dlouhodobý rozvoj organizace.

Musí se jednat o přesnou činnost, podléhající informační strategii, která je podmíněna informačními potřebami podniku.

ZÁVĚR

Tato bakalářská práce zpracovává problematiku využití a uplatnění informačních pracovníků ve strojírenských podnicích. Jejím cílem je zhodnocení využívání informačních služeb těmito podniky a porovnání s možnostmi, které mohou strojírenským podnikům nabídnout. Je vypracovaná na základě odborné literatury a průzkumu, který byl proveden v 11ti strojírenských firmách na západu Čech.

Začátek práce je věnován funkci a významu informačního pracovníka v podniku. Jeho postavení je zde nastíněno z ekonomického pohledu a jsou zváženy všechny nároky kladené na informačního pracovníka. Navazuje analýza služeb poskytovaných informačními společnostmi. Jedná se o lehce dostupné informační služby pro firmy.

Průzkum informačních potřeb strojírenských podniků byl rozdělen do tří sekcí – využití informačních systémů ve strojírenských podnicích, informační zabezpečení strojírenských podniků a informační profesionál ve strojírenských podnicích.

Výsledky rozkryly několik zajímavých praktik strojírenských firem, týkajících se vyhledávání, ukládání, organizování a práce s informacemi. Využívání informačních společností je okrajovou záležitostí při získávání informací. Mezi nejvyužívanější patří společnosti poskytující kreditní informace, dále pak databáze firem a výbornými zdroji informací jsou členství v organizacích. Nejžádanějšími informacemi jsou informace ekonomické. Přesto nejsou získávány cíleně. Firmy nemají stanoveny informační strategie a získávání informací je spíše charakteru náhodného a neuspořádaného. Těžko se z takto získaných informací mohou vytvořit kvalitní analýzy. Velmi nevhodný je způsob získávání informací o nových technologiích. Převážná část firem tyto informace získává až od klientů, kteří musí sami dodat potřebnou dokumentaci, podle které firma následně vyrábí.

Mezi firmami převládá nevíra v cennost informací a jejich možné vysoké hodnoty. Firmy jsou toho názoru, že k získávání informací stačí jednotlivým zaměstnancům internet, kde si sami naleznou správné a potřebné informace. Nevidí tedy důvod, proč mít náklady na nepotřebného informačního pracovníka, neboť jsou

přesvědčení, že na internetu si informace zvládne najít každý sám. Spokojují se tedy s informacemi, které nemusí být kvalitní.

Firmy přiznávají, že více než nedostatek, nebo naopak přebytek informací, je trápí špatné sdílení informací a chybný lidský faktor. Informace se nedostávají k lidem, kteří je potřebují, existence některých informací v podniku není známa vůbec. Kvalita a včasnost je hlavním chybějícím atributem podnikových informací. V podnicích neexistují fungující knihovny nebo informační střediska a podniky ani nemají zájem o jejich zakládání. V budoucnu je ale možné předpokládat umístění informačních specialistů ve firmách alespoň jednotlivě.

V závěrečné části práce byla vypracována nabídka služeb pro strojírenský podnik Weiler Holoubkov s.r.o. Tento podnik byl vybrán, protože se v něm nacházejí nejvhodnější podmínky pro založení informačního oddělení. Nabídka je vytvořena formou přehledu vhodných činností právě pro tento podnik a vedení podniku určí, které služby považuje za přínosné.

Po seznámení s oslovenými podniky se domnívám, že informační specialista by uplatnění našel v každém podniku a bude svou práci posouvat podnik dál.

Seznam zkratek

IMT – International Machine Tools Exhibition (Mezinárodní strojírenský veletrh)

ERP - Enterprise Resource Planning (Systémy pro řízení podnikových procesů)

CRM - Customer Relationship Management (Systémy na řízení vztahu se zákazníkem)

ČSÚ – Český statistický úřad

ČNB – Česká národní banka

VTEI – Soustava vědeckých, technických a ekonomických informací

CI – Competitive Intelligence (Konkurenční zpravodajství)

B2B – Korporátní obchod

EDB – Evropská databanka

SST – Svaz strojírenské technologie

ČSS – Česká strojnická společnost

ČSVTS - Český svaz vědeckotechnických společností

Seznam grafů

GRAF 1: POČET SYSTÉMŮ VE FIRMÁCH.....	35
GRAF 2: ZAMĚŘENÍ SYSTÉMŮ VE FIRMÁCH.....	36
GRAF 3: MAJÍ FIRMY DOSTATEK INFORMACÍ?.....	37
GRAF 4: ZDROJE INFORMACÍ.....	38
GRAF 5: GRAF POTŘEB INFORMACÍ - VIZ TABULKA.....	39

Seznam obrázků

OBRÁZEK 1: INFORMAČNÍ TOKY.....	44
--	-----------

Seznam tabulek

TABULKA 1: TYPY VYUŽÍVANÝCH INFORMACÍ.....	39
---	-----------

Seznam použité literatury

- BABKA, Michael. *Kde a jak hledat informace o firmách*. 1. vyd. Praha : Management Press, 1994. 174 s. ISBN 80-85603-56-X.
- BASL, Josef. *Podnikové informační systémy : podnik v informační společnosti*. 1. vyd. Praha : Grada, 2002. 142 s. ISBN 80-247-0214-2.
- CENKL, Přemysl. Informační potřeby firem a institucí. In *NFORUM : 5. ročník konference o profesionálních informačních zdrojích, 18. - 20.5. 1999 : sborník příspěvků konference* [online]. Praha : Albertina icome Praha, 1999 [cit. 2009-03-14]. Dostupný z WWW: <<http://www.inforum.cz/archiv/inforum1999/prednasky/cenkl.htm>>.
- HAYES, R.M. *Perspectives on the continuing evolution of information needs and policies*. Critical Issues in the information age. Ed. By Robert Lee Chartrand. Metuchen, NJ; London : The Scarecrow Press, 1991, p. 199-208. Podle: PŘIBYLOVÁ, Martina. *Socioekonomické postavení informačních profesionálů v dnešní společnosti : soukromý sektor*. Národní knihovna, 2000, roč. 11, č. 5-6, s. 212-226 [cit. 2009-03-10]. Dostupný také z WWW: <<http://knihovna.nkp.cz/Nkkr0005-6/0005-6212.html>>.
- MACHLUP, F. *The production and distribution of knowledge in the United States*. Princeton, NJ : Princeton University Press, 1962. 416 p. Podle: PŘIBYLOVÁ, Martina. *Socioekonomické postavení informačních profesionálů v dnešní společnosti : soukromý sektor*. Národní knihovna, 2000, roč. 11, č. 5-6, s. 212-226 [cit. 2009-03-10]. Dostupný také z WWW: <<http://knihovna.nkp.cz/Nkkr0005-6/0005-6212.html>>.
- PAPÍK, Richard. *Competitive Intelligence, informační služby, Internet a informační profese*. *Ikaros* [online]. 2001, roč. 5, č. 4 [cit. 2009-02-25]. Dostupný na World Wide Web: <<http://www.ikaros.cz/node/739>>. URN-NBN:cz-ik739. ISSN 1212-5075.
- Papík, Richard. *Vyhledávání informací I : umění či věda?*. *Národní knihovna : knihovnická revue*, 2001, č.1, s. 18-25 [cit. 2009-03-10]. Dostupný

také z WWW: <<http://knihovna.nkp.cz/NKKR0101/0101018.html>>. ISSN 1214-0678.

- Papík, Richard. Vyhledávání informací II : uživatelské rozhraní a vlivy oboru „human-computer interaction“. *Národní knihovna : knihovnická revue*, 2001, č.2, s. 81-90 [cit. 2009-03-10]. Dostupný také z WWW: <<http://full.nkp.cz/nkkcr/NKKR0102/0102081.html>>. ISSN 1214-0678.
- Papík, Richard. Vyhledávání informací III : dialogové služby světových databázových center. *Národní knihovna : knihovnická revue*, 2002, č.1, s. 20-30 [cit. 2009-03-10]. Dostupný také z WWW: <<http://knihovna.nkp.cz/Nkkcr0201/0201020.html>>. ISSN 1214-0678.
- PŘIBYLOVÁ, Martina. Socioekonomické postavení informačních profesionálů v dnešní společnosti : soukromý sektor. *Národní knihovna : knihovnická revue*, 2000, roč. 11, č. 5-6, s. 212-226 [cit. 2009-03-10]. Dostupný také z WWW: <<http://knihovna.nkp.cz/Nkkcr0005-6/0005-6212.html>>.
- RAFAJ, Nikola. Přeskočíme management znalostí? : inspirace českého managementu novým supertrendem [cit. 2009-03-10]. Dostupný z WWW: <<http://www.kip.zcu.cz/kursy/KM/texty/rafaj.doc>>.
- ŠILHÁNEK, Jaroslav. *Informační středisko ve firemní praxi*. Ostrava : Montanex, 1996. 131 s. ISBN 80-85780-61-5.
- TRUNEČEK, Jan. *Management znalostí*. 1. vyd. Praha: C. H. Beck, 2004. 131 s. ISBN 80-7179-884-3.
 - VLASÁK, Rudolf. Informační sektor, informační profese a informační vzdělávání. *Národní knihovna : knihovnická revue* [online]. 2001, roč. 12, č. 3 [cit. 2008-05-04], s. 159-168. Dostupný z WWW: <<http://full.nkp.cz/nkkcr/NKKR0103/0103159.html>>. ISSN 1214-0678.
 - VLASÁK, Rudolf. Koncepce univerzitního vzdělávání informačních pracovníků. In. *INFORUM : 7. ročník konference o profesionálních informačních zdrojích, 29. - 31. Května 2001 : sborník příspěvků konference* [online]. 2001 [cit. 2009-03-10]. Dostupný z WWW: <<http://www.inforum.cz/archiv/inforum2001/prispevky/vlasak.htm>>.

- VLASÁK, Rudolf. *Světový informační průmysl*. 1. vyd. Praha : Karolinum, 1999. 341 s. ISBN 80-7184-840-9.
 - VYMĚTAL, Jan. Některé problémy transformace firemního informačního střediska na středisko znalostní. In *INFORUM : 13. ročník konference o profesionálních informačních zdrojích, 22. - 24.5. 2007 : sborník příspěvků konference* [online]. 2007 [cit. 2009-02-25]. Dostupný také z WWW: <<http://www.inforum.cz/pdf/2007/vymetal-jan.pdf>>.
- VYMĚTAL, Jan; DIAČIKOVÁ, Anna; VÁCHOVÁ, Miriam. *Informační a znalostní management v praxi*. 1. vyd. Praha : LexisNexis CZ, 2005. 399 s. ISBN 80-86920-01-1.

Seznam internetových zdrojů

- *BUZULUK a.s.* [online]. c2008 [cit. 2009-04-18]. Dostupný z WWW: <<http://www.buzuluk.eu/>>.
- *CNC obrábění přesných dílů : ŠKODA TVC s.r.o.* [online]. c2008 , Last edit: 10.9.2008 [cit. 2009-04-26]. Dostupný z WWW: <<http://www.obrabeni.cz/>>.
- *Coface Czech : Services to build and protect your business* [online]. Copyright Coface - 2007 [cit. 2009-04-14]. Dostupný z WWW: <<http://www.coface.cz/>>.
- *Česká strojnická společnost* [online]. Česká strojnická společnost, c2004 [cit. 2009-04-15]. Dostupný z WWW: <<http://www.strojnicka-spolecnost.cz/>>.
- *Český svaz vědeckotechnických společností* [online]. [cit. 2009-04-15]. Dostupný z WWW: <<http://www.csvts.cz/aktualne/>>.
- *DATABÁZE FIREM, české firmy, vyhledávání firem* [online]. Evropská databanka a.s. [cit. 2009-04-14]. Dostupný z WWW: <<http://www.edb.cz/>>.
- *DIOSS NÝŘANY a.s.* [online]. c2009 [cit. 2009-04-18]. Dostupný z WWW: <<http://www.dioss-ny.cz/>>.
- *GERWAH s.r.o.* [online]. c2009 [cit. 2009-04-18]. Dostupný z WWW: <<http://www.gerwah.cz/>>.
- *Kompass B2B databáze : Databáze firem - Klasifikace produktů a služeb - Databáze dodavatelů* [online]. Kompass, c2009 [cit. 2009-04-14]. Dostupný z WWW: <<http://www.kompass.cz/>>.
- *KTD : Česká terminologická databáze knihovnictví a informační vědy (TDKIV)* [online databáze]. Praha : Národní knihovna České republiky, 2003 [cit. 2009-03-15]. Dostupný z WWW:< <http://sigma.nkp.cz/ktd>>.
- *MDS Engineering k.s.* [online]. [cit. 2009-04-26]. Dostupný z WWW: <<http://www.mds-p.cz/index.php>>.
- *MSp ČR : Obchodní rejstřík na Internetu* [online]. 26. listopadu 2004 , 18. července 2005 8:32:02 [cit. 2009-04-20]. Dostupný z WWW: <<http://www.justice.cz/or/>>.

- *Poptávka, poptávky, nabídky, katalog firem, firmy, b2b : ABC Českého Hospodářství* [online]. ABC Českého Hospodářství, a.s., c1996-2009 [cit. 2009-04-14]. Dostupný z WWW: <<http://www.abc.cz/>>.
- *Strojírna Tyc s.r.o.* [online]. c2007 [cit. 2009-04-26]. Dostupný z WWW: <<http://www.strojirna-tyc.cz/>>.
- *Svaz strojírenské technologie : SST* [online]. Svaz strojírenské technologie - SST, c2008-2009 [cit. 2009-04-15]. Dostupný z WWW: <<http://www.sst.cz/>>.
- *ŠKODA MACHINE TOOL a.s.* [online]. c2009 [cit. 2009-04-26]. Dostupný z WWW: <<http://www.cz-smt.cz/>>.
- *TGS* [online]. c2006 [cit. 2009-04-18]. Dostupný z WWW: <<http://www.tgs.cz/cs/>>.
- *WEILER Holoubkov s.r.o.* [online]. c2006 [cit. 2009-04-26]. Dostupný z WWW: <<http://www.weiler.cz.com/cz/index.html>>.
- *ZVU POTEZ, a.s.* [online]. [cit. 2009-04-26]. Dostupný z WWW: <<http://www.zvupotez.cz/>>.
- *Živé firmy v České republice : Databox s.r.o.* [online]. Databox s.r.o., c2009 [cit. 2009-04-14]. Dostupný z WWW: <<http://www.zivefirmy.cz/index.php>>.

Seznam příloh

Příloha 1: Dotazník stavu informačního zabezpečení strojírenských podniků

Příloha 1: Dotazník stavu informačního zabezpečení strojírenských podniků

Informace o zkoumaném podniku
Název podniku: Datum: S kým se jednalo: Velikost podniku:

1. sekce - Informační systém
1. Používáte ve vašem podniku informační systém? (Jaký) 2. Je vybraný systém pro typ vašich informací dokonalý? 3. Jde o open-source systém? 4. Kdo do systému vkládá informace 5. Kdo je odpovědný za obsah informací v systému? 6. Správce systému je ve firmě nebo mimo firmu? 7. Je váš systém propojen se systémy zákazníků, dodavatelů?

2. sekce - Informační zabezpečení
8. Jaká nabídka vědecko-technických informačních služeb by vás zaujala? Rešerše, výběr z technické literatury, patentové informace.... 9. Jste ochotni za dobré informace platit? 10. Jaké informace byste rádi měli a nedostávají se vám? 11. Máte dostatek informací? 12. Jaké informace jsou pro vás nejdůležitější? (patenty, články, ekonomika, statistiky, ukazatele,..) 13. Kdo se u vás informacemi nejvíce zabývá? (referent, knihovna, výzkumný ústav,...) 14. Jaké informace (typy) využíváte ve vašem podniku? (pro technický vývoj, pro management,...) 15. Kde získáváte informace pro svoji firmu? Knihovny, internet, informační služby,... 16. Máte knihovnu nebo archiv, resp. středisko technických informací? 17. Zajímáte se o vývoj oboru? Jak?

3. sekce - Informační profesionál
18. Setkal jste se s informačními profesionály, popřípadě s informačními databázemi? 19. Co si představíte pod pojmem informační profesionál? 20. Uplatnil by se ve vašem podniku informační profesionál? Co by bylo náplní jeho práce?

Evidence výpůjček

Prohlášení:

Dávám svolení k půjčování této bakalářské práce. Uživatel potvrzuje svým podpisem, že bude tuto práci řádně citovat v seznamu použité literatury.

V Praze, 22. 5. 2009

Michala Dvořáková

Jméno	Katedra / Pracoviště	Datum	Podpis